

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

projektów Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu
dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa

dla obrębów położonych w gminach:

Knyszyn, Mońki, Jaświły

na lata 2016 – 2025

Wykonawca:

PRO-LAS Weremijewicz sp. j.
Białystok, u. Elewatorska 11/1

2015 r.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	5
1. 1. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	5
2. INFORMACJE OGÓLE.....	9
2. 1. Podstawa prawna i zakres Prognozy.....	9
2. 2. Metody zastosowane przy sporządzaniu UPUL i Prognozy.....	11
2. 3. Główne cele i zawartość UPUL.....	13
2. 4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia realizacji UPUL.....	14
2. 5. Powiązania UPUL z innymi dokumentami.....	16
2. 6. Metody analizy skutków realizacji postanowień UPUL oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	17
2. 7. Możliwe transgraniczne oddziaływanie UPUL na środowisko.....	18
3. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	18
3. 1. Obszary potencjalnie objęte znaczącym oddziaływaniem UPUL.....	18
3. 2. Istniejący stan środowiska na obszarze objętym opracowaniem UPUL.....	19
3. 2. 1. Położenie gmin i formy użytkowania terenu	19
3. 2. 2. Krajobraz.....	19
3. 2. 3. Gleby.....	20
3. 2. 4. Wody.....	20
3. 2. 5. Klimat.....	21
3. 2. 6. Zasoby leśne.....	21
3. 3. Charakterystyka drzewostanów objętych UPUL.....	22
3. 4. Formy ochrony przyrody.....	23
3. 4. 1. SOO Ostoja Knyszyńska PLH 200006.....	24
3. 4. 2. SOO Dolina Biebrzy PLH 200008.....	26
3. 4. 3. OSO Puszcza Knyszyńska PLB 200003.....	27
3. 4. 4. OSO Ostoja Biebrzańska PLB 200006.....	28

3. 4. 5. Chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów.....	28
3. 5. Siedliska przyrodnicze.....	29
3. 6. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji UPUL.....	29
4. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE UPUL NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000.....	31
4. 1. Oddziaływania UPUL na obszary Natura 2000: PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, PLH 200008 Dolina Biebrzy, PLB 200003 Puszcza Knyszyńska i PLB 200006 Ostoja Biebrzańska.....	31
4. 2. Oddziaływania UPUL na integralność obszarów Natura 2000.....	36
4. 3. Oddziaływanie UPUL na pozostałe formy ochrony przyrody.....	37
4. 4. Oddziaływanie UPUL na środowisko.....	38
4. 4. 1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną.....	38
4. 4. 2. Oddziaływanie na ludzi.....	38
4. 4. 3. Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta.....	39
4. 4. 4. Oddziaływanie na powietrze.....	40
4. 4. 5. Oddziaływanie na wodę.....	40
4. 4. 6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....	40
4. 4. 7. Oddziaływanie na krajobraz.....	40
4. 4. 8. Oddziaływanie na klimat.....	40
4. 4. 9. Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	41
4. 4. 10. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne.....	41
4. 4. 11. Zbiorcza ocena oddziaływania UPUL na środowisko.....	41
5. ROZWIĄZANIA I WNIOSKI DO UPUL.....	42
5. 1. Przewidywane rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań UPUL na środowisko. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.....	42
5. 2. Podsumowanie.....	43
5. 3. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w UPUL.....	44
.....	44
5. 4. Problemy napotkane podczas sporządzania Prognozy.....	45
6. LITERATURA.....	45

1. WSTĘP

1. 1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawę prawną do sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko projektów Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa położonych w gminach: Knyszyn, Mońki, Jaświły, w powiecie monieckim, w województwie podlaskim, zwaną dalej *Prognozą* stanowi ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.).

Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w *Prognozie* został określony w uzgodnieniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku: z dnia 13 czerwca 2014 r., znak pisma WPN.611.19.2014.AP dla gminy Knyszyn oraz z dnia 16 czerwca 2014 r., znak pisma WPN.611.20.2014.AP dla gminy Mońki i znak pisma WPN.611.21.2014.AP dla gminy Jaświły.

Prognozę oddziaływania na środowisko przeprowadza się w celu określenia wpływu na środowisko zadań założonych w projektowanych dokumentach. Głównym celem *Prognozy* jest określenie potencjalnych skutków dla środowiska, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej, określonych w projektach *UPUL* dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa położonych w gminach: Knyszyn, Mońki, Jaświły.

Opracowanie zawiera ogólne informacje o podstawach prawnych *UPUL* i *Prognozy*, ich powiązaniu z innymi dokumentami, krótką charakterystykę *UPUL* oraz informację o metodach i źródłach danych wykorzystanych przy sporządzaniu *Prognozy*.

Analiza i ocena stanu środowiska opisuje warunki przyrodniczo-środowiskowe na obszarze objętym opracowaniem *UPUL*, ich stan i zagrożenia oraz potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji *UPUL*. W części tej zostały opisane występujące formy ochrony przyrody, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 tj. PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, PLH 200008 Dolina Biebrzy, PLB 200003 Puszcza Knyszyńska i PLB 200006 Ostoja Biebrzańska. Szczegółowe dane opisujące stan lasów zawierają projekty *UPUL* dla lasów położonych w gminach: Knyszyn, Mońki, Jaświły na okres 01.01.2016-31.12.2025.

Istotną częścią *Prognozy* są przewidywane oddziaływania *UPUL* na środowisko. Został w niej opisany wpływ ustaleń *UPUL* i jego realizacji na poszczególne elementy środowiska. Rozpatrzono potencjalne oddziaływanie zaplanowanych w *UPUL* zabiegów na przedmioty ochrony i integralność obszarów Natura 2000.

W końcowej części prognozy zostały omówione rozwiązania, które mają na celu zapobieganie wystąpieniu potencjalnych negatywnych oddziaływań.

Wymaga podkreślenia że, w analizowanych Uproszczonych Planach Urządzenia Lasu dla lasów położonych w gminach: Knyszyn, Mońki, Jaświły nie znaleziono zapisów, których realizacja może mieć znacząco negatywne oddziaływanie na środowisko oraz obszary Natura 2000.

1. 2. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW I TERMINÓW

Ustawa OOŚ - Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013 poz. 1235 ze zm.).

UPUL – Uproszczony Plan Urządzenia Lasu – podstawowy dokument planistyczny z zakresu gospodarki leśnej, sporządzany dla każdego obiektu leśnego powyżej 10 ha, na okres 10 lat, określający całość zadań związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej w tym okresie. Sporządzenie uproszczonego planu urządzenia lasu jest obowiązkiem wynikającym z Ustawy o lasach.

ZHL – Zasady Hodowli Lasu – branżowy dokument w leśnictwie określający sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.

IUL – Instrukcja Urządzania Lasu – szczegółowe wytyczne sposobu sporządzania uproszczonego planu urządzenia lasu.

OSO - Obszar specjalnej ochrony (ptaków) – obszar Natura 2000 ustanowiony w celu ochrony ptaków i ich siedlisk odpowiednim rozporządzeniem Ministra Środowiska.

SOO - Specjalny obszar ochrony (siedlisk) – obszar Natura 2000 wyznaczony w celu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt (poza ptakami).

PZO – Plan Zadań Ochronnych – dokument planistyczny sporządzany na okres 10 lat dla obszarów Natura 2000 określający zakres najpilniejszych działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony w celu zachowania ich w nie pogorszonym stanie.

Przedmiot ochrony – W przypadku obszaru Natura 2000 jest to gatunek lub siedlisko, dla którego ochrony utworzony został dany obszar. Przedmiotem ochrony są gatunki i siedliska z oceną ogólną w SDF-ie A, B lub C.

Przebudowa – Różnego rodzaju zabiegi zmierzające do takiej zmiany w budowie i strukturze drzewostanu, aby w lepszy sposób spełniane były wszystkie funkcje lasu. Polega np. na zmianie składu gatunkowego drzewostanu, na przemianie struktury wiekowej itp.

Prognoza oddziaływania na środowisko – Część postępowania w sprawie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOS). Prognoza jest opracowaniem analitycznym, w ramach którego dokonuje się oceny przewidywanego wpływu ustaleń ocenianego dokumentu na środowisko.

Program ochrony przyrody – Część planu urządzenia lasu dla lasów państwowych. Zawiera kompleksowy opis stanu środowiska na obszarze nadleśnictwa wraz z zaleceniami ochronnymi i modyfikacjami gospodarki leśnej pod kątem ochrony przyrody. Program może być także źródłem informacji dla otaczających lasów innej własności.

Etat cięć (miąższościowy) – Określa maksymalną możliwą do pozyskania miąższość drewna w całym okresie obowiązywania uproszczonego planu urządzenia lasu.

Etat pielęgnowania drzewostanów (powierzchniowy) – Określa powierzchnię przewidzianą do pielęgnowania, jaką trzeba obowiązkowo wykonać w 10-leciu.

Odnawianie – Ponowne wprowadzenie roślinności leśnej (drzewa) na powierzchnię leśną, uprzednio objętą użytkowaniem rębnym, czyli wycinką drzew. Może mieć charakter odnowienia naturalnego lub sztucznego.

Zalesianie – Wprowadzanie roślinności leśnej na powierzchnię niebędącą lasem – łąkę, pastwisko, rolę, nieużytek.

Melioracje – System zabiegów polegających na odpowiednim przygotowaniu powierzchni przed i po zrębie: usunięcie podszytów, uprzątnięcie powierzchni itp.

Pielęgnowanie gleby – Są to zabiegi we wczesnych fazach młodego lasu (uprawy) polegające na wykaszaniu roślinności zachwaszczającej glebę i ocieniającej młode drzewka. Zabieg wykonywany za pomocą kos ręcznych i wykaszarek.

Czyszczenie wczesne (CW) – Zabiegi w nieco starszych uprawach polegające na tzw. „selekcji negatywnej”, czyli usuwaniu drzewek chorych, złych jakościowo, przegęszczeń, niekorzystnych domieszek itp. Zabieg ten wykonywany jest ręcznie, przy pomocy małych pił lub siekiery. Wycinane drzewka najczęściej pozostawiane są w lesie, a więc nie następuje uszkodzenie runa i gleby.

Czyszczenia późne (CP) – Zabiegi w młodnikach polegające na usuwaniu drzewek przeszkadzających wzrostowi wybranych, najlepszych osobników lub biogrup. Zabieg wykonywany za pomocą pił mechanicznych, część drzewek jest pozostawiana w lesie, a część grubszych, wynoszona ręcznie z lasu. Rzadko następuje wjazd do lasu sprzętem mechanicznym (ciągnik z przyczepką).

Trzebieże (TW lub TP) – Zabieg w starszych drzewostanach (zazwyczaj ok. 20 lat do czasu użytkowania rębego) polegające na selekcji pozytywnej, czyli wyborze najlepszych drzewek i usuwaniu osobników, które im przeszkadzają we wzroście. Usuwane są pojedyncze drzewa, zazwyczaj niezgodne z GTD lub typem siedliskowym lasu oraz drzewa, które wykazują objawy zamierania (przygłuszone). Drzewa te następnie są na miejscu pozbawiane gałęzi (okrzesywane) i wyciągane z lasu ciągnikiem.

Rębnie – sposoby zagospodarowania lasu, polegające na takim usunięciu drzew z powierzchni, aby w optymalny sposób przygotować środowisko pod odnowienie docelowych gatunków drzew, zgodnie z ich wymaganiami świetlnymi.

Rb I (zupełna) – Wycięcie lasu na powierzchni maksymalnie do 6 ha w celu odnowienia gatunków światłożądnych, głównie sosny na ubogich siedliskach a także olszy na siedliskach olsów.

Rb II (częściowa) – Polega na stopniowym usuwaniu części drzew w kolejnych kilku etapach, tak, aby najpierw doprowadzić do naturalnego obsiewu gatunków docelowych a później stopniowo dopuszczać do nich więcej światła celem polepszenia wzrostu. Stosowana głównie do odnawiania drzewostanów bukowych lub dębowych.

Rb III (gniazdowa) – Polega na takim usunięciu drzewostanu, aby możliwe było docelowo uzyskanie drzewostanu mieszanego. W pierwszej kolejności użytkowanie i odnowienie wykonywane jest na niewielkich gniazdach, gdzie zapewniona jest osłona cieniem

gatunkom a następnie usuwa się drzewostan między gniazdami celem odnowienia gatunkami bardziej światłożądnymi.

Rb IV (stopniowa) - Polega na wykonywaniu w drzewostanie na tej samej powierzchni manipulacyjnej różnego rodzaju cięć odnowieniowych (w tym także zupełnych na małych powierzchniach) prowadzących do nierównomiernego, rozłożonego w czasie przerzedzenia drzewostanu.

Rb V (przerębowa, ciągła) – Polega na prowadzeniu w sposób ciągły cięcia przerębowego na całej powierzchni drzewostanu. Proces odnowienia naturalnego odbywa się nieprzerwanie, a naloty i podrosty korzystają trwale z osłony drzewostanu.

Gospodarczy typ drzewostanu (GTD) – Jest to skład gatunkowy drzewostanu, ustalony dla drzewostanu w jego dojrzałości rębnej. W GTD zapisuje się gatunki wg. kolejności malejącego udziału. Np. GTD: So-Jd-Db oznacza, że w wieku dojrzałości drzewostan powinien składać się w większości z dębu, z mniejszym udziałem jodły i sosny.

KO i KDO – Klasa odnowienia i klasa do odnowienia. Do klasy odnowienia zaliczane są drzewostany, w których rozpoczęto proces przebudowy rębnią złożoną i w których występuje udane odnowienie, na co najmniej 30% powierzchni. KDO obejmuje drzewostany z rozpoczętą rębnią, ale z mniejszym udziałem odnowienia.

TSL – Typ siedliskowy lasu. Jednostka klasyfikacji siedlisk leśnych ustalona na podstawie badań gleby oraz opisu runa i drzewostanu. TSL opisuje potencjalne możliwości produkcji siedliska w zależności od trzech czynników: żyzności gleby, jej wilgotności oraz położenia w terenie (wysokość n.p.m., makrorzeźba). Siedliska dzielą się na bory, bory mieszane, lasy mieszane i lasy a w ramach tych grup na suche, świeże, wilgotne, bagienne i łęgowe.

Miąższość (zasobność) – Jest to objętość drewna mierzona w m³. Podstawowy wskaźnik zasobów.

Użytkowanie rębne – Dotyczy pozyskania drewna w efekcie realizacji rębni, czyli procesu usunięcia starego drzewostanu i odnowienia powstałej powierzchni. Użytkowanie rębne ma miejsce głównie w drzewostanach starych, dojrzałych.

Użytkowanie przedrębne – Dotyczy pozyskania drewna w drzewostanach młodszych, w efekcie wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych: czyszczeń późnych i trzebieży.

Skróty nazw typów siedliskowych lasu:

Bs – Bór suchy

BMw – Bór mieszany wilgotny

Bśw – Bór świeży

BMb – Bór mieszany bagienno

Bw – Bór wilgotny

LMśw – Las mieszany świeży

Bb – Bór bagienno

LMw – Las mieszany wilgotny

Bmśw – Bór mieszany świeży

Lśw – Las świeży

Lw – Las wilgotny

OI – Ols

Skróty nazw gatunków drzew:

Brz – brzoza

OI – olsza

Db – dąb

So – sosna

Gb – grab

Św – świerk

Js – jesion

Tp – topola

Kl – klon

Wz - wiąz

Lp – lipa

Os - osika

Md – modrzew

2. INFORMACJE OGÓLE

2. 1. PODSTAWA PRAWNA I ZAKRES PROGNOZY

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów „polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie (...) leśnictwa (...) opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”, lub planów „których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000” wynika z Art. 46 Ustawy OOS. Ustawa OOS obliuguje zatem sporządzających projekty uproszczonych planów urzędnika lasu do przeprowadzenia oceny oddziaływania realizacji takich planów na środowisko. Z Art. 51 ustawy OOS wynika, że organ sporządzający projekt uproszczonego planu urzędnika lasu wykonuje *Prognozę* zawierającą elementy:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnie ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Niniejsza *Prognoza* spełnia wyżej wymienione wymogi z ograniczeniami wynikającymi ze specyfiki informacji zawartych w *UPUL*.

Podstawowe akty prawne, na podstawie których sporządzono *Prognozę* to:

- Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.
- Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
- Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie.
- Ustawa z 28 września 1991 r. o lasach.
- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.
- Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
- Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gatunków rolnych i leśnych.
- Ustawa z 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 30 kwietnia 2008 r. w sprawie kryteriów wystąpienia szkody w środowisku.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

oraz prawo Wspólnotowe:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.
- Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/WE z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.
- Dyrektywa Rady 85/377/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

2. 2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU *UPUL* I *PROGNOZY*

Metodyka sporządzania *UPUL* wynika z ustaleń zawartych w Ustawie z 28 września 1991 r. o lasach, aktualnym Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, a także Zasad sporządzania uproszczonego planu urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu określonych przez Ministerstwo Ochrony Środowiska.

Prace terenowe obejmują:

- Sporządzenie opisów taksacyjnych pododdziałów – w przypadku pododdziału zaliczonego do gruntu leśnego kolejno określa się: zaliczenie do rodzajów lasów ochronnych, typ siedliskowy lasu, gospodarczy typ drzewostanu, rodzaj powierzchni, skład gatunkowy, przeciętny wiek, zwarcie w panującym piętrze, występowanie młodego pokolenia, występowanie nasienników i przestojów, luki o ile są projektowane do uproduktynienia; w przypadku powierzchni leśnej nie zalesionej: zaliczenie do rodzajów lasów ochronnych, rodzaj powierzchni, typ siedliskowy lasu, gospodarczy typ drzewostanu, gatunek główny gospodarczego typu drzewostanu, występowanie młodego pokolenia i krzewów, występowanie starszych drzew, o ile są projektowane do wycięcia.
- Określenie elementów taksacyjnych gatunku panującego w pododdziale: przeciętnego wieku, przeciętnej wysokości wyrażonej w pełnych metrach, przeciętnej pierśnicy w cm, bonitacji oraz czynnika zadrzewienia i miąższości dla całego piętra, warstwy. Opisy taksacyjne sporządza się wg stanu na dzień faktycznego wykonania prac w terenie.
- Określenie wskazań gospodarczych, będących podstawą do ustalenia zadań gospodarczych dla właścicieli lasu na najbliższy 10-letni okres.
- Wykonanie czynności pomiarowych – sprawdzenie rozbieżności między stanem na gruncie a ewidencją gruntów w zakresie przebiegu granic działek i konturów użytków oraz pomiar granic pododdziałów wydzielonych podczas prac taksacyjnych metodą domiarów prostokątnych.

W ramach prac kameralnych ustala się powierzchnie pododdziałów, sporządza czystopis opisu taksacyjnego, rejestr gruntów i wskazań gospodarczych w zakresie gospodarki leśnej na okres 10-ciu lat wg właścicieli, mapę gospodarczą lasu oraz opis ogólny.

Metodyka sporządzania *Prognozy* jest dostosowana do procedury przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko uproszczonego planu urządzenia lasu oraz zakresu i stopnia szczegółowości informacji uzgodnionego w pismach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku: z dnia 13 czerwca 2014 r., znak pisma WPN.611.19.2014.AP dla gminy Knyszyn oraz z dnia 16 czerwca 2014 r., znak pisma WPN.611.20.2014.AP dla gminy Mońki i znak pisma WPN.611.21.2014.AP dla gminy Jaświły. Jest ona oparta przede wszystkim na opisach taksacyjnych wydzieleni oraz mapie gospodarczej drzewostanów. Ponieważ brak jest danych dotyczących ochrony przyrody w lasach niepaństwowych na terenie objętym opracowaniem - jest to typowe dla lasów

niepaństwowych w całym kraju, oparto się także na materiałach dotyczących lasów państwowych w zarządzie Nadleśnictwa Knyszyn, uznając jedność środowiska analizowanego terenu. Dane środowiskowe wykorzystane w *Prognozie* pochodzą min. z następujących źródeł:

- Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Knyszyn na lata 2010-2017, wykonana przez BULiGL Oddział w Białymstoku,
- SDFy obszarów Natura 2000,
- Plany Zadań Ochronnych obszarów Natura 2000

Podczas sporządzania *Prognozy* założono, że oceniane zabiegi i czynności będą wykonywane prawidłowo, zgodnie z przepisami ochrony przyrody i zasadami hodowli lasu. Założono także maksymalne wykonanie zaplanowanych zabiegów i cięć (często są to jedynie zalecenia dla właścicieli lasów a nie nakazy). Rzeczywisty rozmiar miąższościowy i powierzchniowy wykonanych zabiegów i cięć rębnych nie jest możliwy do przewidzenia.

Informacje o występowaniu gatunków i siedlisk chronionych są ograniczone (co jest charakterystyczne dla wszystkich uproszczonych planów urządzenia lasu). Metodyka prac nad uproszczonym planem urządzenia lasu nie przewiduje rozpoznania chronionych gatunków i siedlisk podczas prac taksacyjnych. Informacje o ich występowaniu mogą więc pochodzić jedynie z innych, wymienionych wcześniej źródeł.

Na podstawie przeprowadzonych analiz, dokonana została ocena poszczególnych parametrów środowiska oraz wpływu *UPUL* na te parametry. W ocenie oddziaływania wykorzystano formę macierzy.

2. 3. GŁÓWNE CELE I ZAWARTOŚĆ *UPUL*

Cele i zawartość planów urządzenia lasu reguluje Ustawa z 28 września 1991 r. o lasach oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu. Sporządzanie planu urządzenia lasu wymaga również uwzględnienia odpowiednich wymagań zawartych w innych ustawach i rozporządzeniach, regulujących sprawy planowania gospodarczego i ochrony środowiska. Nadrzędnym celem planowania urządzeniowego jest „opracowywanie projektów planów urządzenia lasu zgodnie z wymaganiami przepisów prawa oraz trwale zrównoważonej gospodarki leśnej z odpowiednim uwzględnieniem oczekiwań społecznych w sprawie ochrony środowiska i racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody”.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, uproszczony plan urządzenia lasu dla lasów innej własności składa się z:

1) skróconego opisu lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, zawierającego informację o:

a) powierzchni poszczególnych drzewostanów, gruntów przejściowo pozbawionych roślinności leśnej, a także gruntów przeznaczonych do zalesienia,

- b) gatunku drzewa dominującego w drzewostanie, zwanego dalej "gatunkiem głównym", jego wieku i bonitacji,
 - c) miąższości i zadrzewieniu całego drzewostanu,
 - d) siedliskowym typie lasu,
 - e) gospodarczym typie drzewostanu
- oraz zestawienie powierzchni lasów ochronnych;
- 2) ogólnego opisu drzewostanów wraz z zestawieniem powierzchni gruntów i miąższości drzewostanu według gatunków głównych i ich wieku;
- 3) rejestru zawierającego:
- a) zestawienie powierzchni lasów według gatunków głównych oraz ich wieku,
 - b) zadania z zakresu gospodarki leśnej;
- 4) kopii lub wyrysu mapy ewidencyjnej gruntów z oznaczeniem działek ujętych w sporządzanym uproszczonym planie urządzenia lasu.

Uproszczone Plany Urządzenia Lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa położonych w gminach: Knyszyn, Mońki, Jaświły, w powiecie monieckim, w województwie podlaskim, zawierają wszystkie elementy wskazane ww. Rozporządzeniu, podyktowane jednocześnie warunkami umowy ze Starostwem Powiatowym w Mońkach.

Należy zaznaczyć, że do zadań obligatoryjnych dla właścicieli lasów prywatnych należą tylko te, które wynikają z Ustawy o lasach, min. z Art. 13, w myśl którego: „Właściciele lasów są obowiązani do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, a w szczególności do:

- 1) zachowania w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk,
- 2) ponownego wprowadzania roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu,
- 3) pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej,
- 4) przebudowy drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej, zawartych w planie urządzenia lasu, uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji, o której mowa w art. 19 ust. 3,
- 5) racjonalnego użytkowania lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez:
 - a) pozyskiwanie drewna w granicach nie przekraczających możliwości produkcyjnych lasu,
 - b) pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.”

2. 4. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI UPUL

Prognoza oddziaływania na środowisko oraz stanowiący jej przedmiot uproszczony plan urządzenia lasu, muszą być zgodne ze stosownymi aktami prawnymi na szczeblu międzynarodowym i krajowym. Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązana została do przestrzegania prawa unijnego. Akty prawne wyznaczające cele, jakie mają osiągnąć państwa członkowskie, przy jednoczesnym pozostawieniu im wyboru środków

służących do osiągnięcia tych celów, stanowią Dyrektywy. Obowiązkiem Państwa jest przestrzeganie Dyrektyw oraz dostosowanie do ich wymogów przepisów prawa krajowego.

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Ustawie OOŚ Art. 51. Pkt. 2.2.d. dokumentami istotnymi z punktu widzenia realizacji *UPUL* są:

Szczebel międzynarodowy

- Konwencja z Rio de Janeiro – Konwencja o różnorodności biologicznej, przyjęta 5 czerwca 1992 r.
- Konwencja Berneńska - Konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, sporządzona 19 września 1979 r.
- Konwencja Bońska - Konwencja o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzona 23 czerwca 1979 r.
- Konwencja Ramsarska - Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona 2 lutego 1871 r.
- Konwencja Waszyngtońska (CITES) - Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, sporządzona 3 marca 1971 r.
- Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
- Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa z dnia 2 kwietnia 1979 r.
- Dyrektywa Siedliskowa - Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory z dnia 21 maja 1992 r.
- Dyrektywa Szkodowa - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/35/WE w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu z dnia 21 kwietnia 2004 r.
- Ramowa Dyrektywa Wodna - Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Szczebel krajowy

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016.
- Polityka leśna państwa z 22 kwietnia 1997 r.
- Krajowy program zwiększania lesistości - aktualizacja 2003 r.
- Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej z 25 lutego 2003 r.

Cele i działania zawarte w *UPUL* są spójne z celami określonymi w większości dokumentów międzynarodowych i krajowych. Projektowane wskazania gospodarcze przyczyniają się do racjonalnej gospodarki leśnej, kształtując właściwą strukturę gatunkową i wiekową oraz prowadzą do zwiększenia i ochrony bioróżnorodności lasów prywatnych. Ponadto, mając na uwadze występujące obszary Natura 2000, realizacja zapisów *UPUL*, w dużym stopniu przyczyni się do zachowania właściwego stanu siedlisk, w tym również miejsc bytowania i żerowania chronionych gatunków zwierząt.

2. 5. POWIĄZANIA *UPUL* Z INNYMI DOKUMENTAMI

Zgodnie z wytycznymi zawartymi w Ustawie OOŚ Art. 51. Pkt. 2.1.a. uproszczony plan urządzenia lasu jest dokumentem wykazującym słabe powiązanie z innego typu dokumentami. Gospodarka leśna i zabiegi zaprojektowane w *UPUL* dotyczą wykonania konkretnych czynności na niewielkich płatach przestrzeni, zwanych wydzieleniami leśnymi, co wpływa na jego dużą niezależność. Założenia *UPUL* mogą być w niektórych przypadkach modyfikowane.

W większym stopniu ustalenia uproszczonych planów urządzenia lasu wiążą się z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego sporządzanymi dla gmin. W planach tych określone są m.in. obszary przeznaczone do zalesienia.

Innego typu dokumentami planistycznymi ściśle powiązanymi z uproszczonymi planami urządzenia lasu są plany ochrony dla form ochrony przyrody, wynikające z Ustawy o ochronie przyrody. W obszarze oddziaływania *UPUL* występują cztery obszary Natura 2000: PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, PLH 200008 Dolina Biebrzy, PLB 200003 Puszcza Knyszyńska i PLB 200006 Ostoja Biebrzańska. Dwa obszary mają ustanowione plany zadań ochronnych (PZO).

- *Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 czerwca 2014 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006*
- *Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB 200003*

Wśród dokumentów szczebla regionalnego i lokalnego, z którymi pośrednio powiązany jest *UPUL*, należy wymienić:

- Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011-2014

Dokument wymienia jako istniejące problemy środowiskowe dotyczące ochrony przyrody brak planów zagospodarowania przestrzennego lub brak odpowiednich zapisów, które zapobiegłyby konfliktom oraz ochronę walorów przyrodniczych województwa wraz z jednoczesnym rozwojem gospodarczym. Wyznaczone cele i kierunki ochrony przyrody dotyczą w perspektywie długoterminowej zachowania, odtworzenia i zrównoważonego

użytkowania różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach organizacji. W perspektywie krótkoterminowej min. zachowania lub odtworzenia właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk, ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach wiejskich, zapobieganie konfliktom na ekologicznych obszarach chronionych.

- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego

Dokument opracowany na szczeblu województwa, wyznaczający ramy do planowania zagospodarowania przestrzennego na poziomie lokalnym. Zawiera ogólny opis środowiska przyrodniczego i obszarów chronionych. Wymienia zasady zagospodarowania i użytkowania lasów umożliwiające równorzędne realizowanie funkcji ekologicznej, produkcyjnej i społecznej.

- Strategię Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku

Strategia jest kluczowym dokumentem programowym określającym zasady i kierunki długofalowej koncepcji rozwoju regionu. Dokument zawiera ogólne informacje na temat walorów przyrodniczych i obszarów chronionych oraz wskazuje na potrzebę zachowania walorów obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych poprzez inwestycje w infrastrukturę z zakresu ochrony środowiska.

- Program ochrony środowiska dla powiatu monieckiego na lata 2004 – 2011

Powiatowy Program ochrony środowiska jest opracowaniem, które ma na celu umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska na terenie powiatu. Jego przyjęcie pozwala na rozwiązywanie zaistniałych problemów w zakresie efektywnego zarządzania ochroną środowiska, ale także wskazuje niezbędne kierunki działań mające poprawić stan środowiska przyrodniczego na terenach gmin powiatu.

W momencie tworzenia Prognozy gminy Mońki, Jaświły i Knyszyn nie posiadały aktualnego Programu Ochrony Środowiska.

Dla dokumentów i opracowań, które przeanalizowano, nie stwierdzono, aby istniało zagrożenie wystąpienia negatywnego skumulowanego oddziaływania na środowisko.

2. 6. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ *UPUL* ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji uproszczonego planu urzędzenia lasu oceniane są w trybie:

(1) Bieżącego nadzoru nad gospodarką leśną, prowadzonego przez Starostę Monieckiego. Nadzór ten powinien być prowadzony na bieżąco. W przypadku nie wykonywania przez właścicieli lasów obowiązku „kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a w szczególności wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów, zapobiegania, wykrywania i zwalczania nadmiernie pojawiających i rozprzestrzeniających się organizmów szkodliwych, ochrony gleby i wód leśnych”, Starosta

może nakazać wykonanie odpowiednich działań w drodze decyzji. Ponadto, w razie wystąpienia organizmów szkodliwych w stopniu zagrażającym trwałości lasów, starosta, z urzędu lub na wniosek nadleśniczego, zarządza wykonanie zabiegów zwalczających i ochronnych w lasach zagrożonych, niestanowiących własności Skarbu Państwa, na koszt właściwych nadleśnictw.

(2) Przedstawienie Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Białymstoku raportu z wykonania postanowień uproszczonego planu urządzenia lasu po pięciu latach obowiązywania planu.

(3) Rewizji uproszczonego planu urządzenia lasu (tj. sporządzenia nowego planu na kolejny okres), po 10 latach jego obowiązywania - dokonuje się wówczas nowego opisu taksacyjnego lasu i analizy jego struktury.

(4) Nadzoru nad obszarami Natura 2000, sprawowanego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku. Nadzór ten obejmuje w szczególności sporządzanie i przekazywanie Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, co 6 lat w odniesieniu do specjalnego obszaru ochrony siedlisk oraz co 3 lata w odniesieniu do obszaru specjalnej ochrony ptaków, oceny realizacji ochrony tego obszaru.

(5) Monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej, prowadzonego w ramach państwowego monitoringu środowiska. Monitoring ten powinien być prowadzony w sposób ciągły. Monitoring ten polega na obserwacji i ocenie stanu oraz zachodzących zmian w składnikach różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w tym typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym, a także na ocenie skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody.

2. 7. MOŻLIWE TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE UPUL NA ŚRODOWISKO

Ze względu na położenie obszaru w oddaleniu od granicy państwowej oraz brak form ochrony przyrody i obiektów przyrodniczych przestrzennie spójnych i związanych z obszarami przyrodniczymi poza granicą kraju, nie stwierdza się możliwości wystąpienia negatywnego transgranicznego oddziaływania projektów planów na środowisko.

3. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

3. 1. OBSZARY POTENCJALNIE OBJĘTE ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM *UPUL*

Obszary objęte potencjalnie znacząco negatywnym oddziaływaniem to obszary, gdzie przewiduje się, że realizacja zapisów *UPUL* może powodować powstanie długotrwale negatywnego oddziaływania. Są to obszary, gdzie przewidziano realizację przedsięwzięć wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 25 czerwca 2013 r. w sprawie określenia przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W zakresie objętym urządzaniem lasu mogą to być zalesienia, zmiany przeznaczenia gruntów, piętrzenie wód itp. *UPUL* nie zawiera zapisów, które regulowałyby kwestie zamieszczone w ww. Rozporządzeniu.

Najistotniejszymi obszarami potencjalnego znaczącego negatywnego wpływu *UPUL* na środowisko są obszary Natura 2000. Wspomniane wyżej Rozporządzenie oraz ustawa OOŚ określa, że każde przedsięwzięcie lub plan realizowane na obszarze Natura 2000 może potencjalnie oddziaływać na ten obszar. W związku z tym w *Prognozie*, za obszar objęty analizą oddziaływania na środowisko, uznano grunty obrębów położonych w gminach: Knyszyn, Mońki, Jaświły objęte opracowaniem *UPUL*, znajdujące się granicach obszarów Natura 2000: PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, PLH 200008 Dolina Biebrzy, PLB 200003 Puszcza Knyszyńska i PLB 200006 Ostoja Biebrzańska.

3. 2. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OBJĘTYM OPRACOWANIEM *UPUL*

3. 2. 1. Położenie gmin i formy użytkowania terenu

Gmina Mońki znajduje się w centrum powiatu monieckiego, w województwie podlaskim, w Polsce północno-wschodniej. Sąsiaduje z wszystkimi pozostałymi gminami powiatu: Goniądz, Jaświły, Jasionówka, Knyszyn, Krypno, Trzcianne. Powierzchnia ewidencyjna gminy Mońki wynosi 16 156 ha. Dominują użytki rolne (79,2%) oraz lasy i grunty leśne (12,3%). Jest to największa gmina pod względem liczby ludności w powiecie, zamieszkuje ją blisko 16 tys. osób.

Gmina Knyszyn to najbardziej zalesiona gmina powiatu monieckiego, powierzchnia gminy wynosi 12 768 ha, w tym 31,9% stanowią lasy. Gminę zamieszkuje około 5000 mieszkańców.

Gmina Jaświły to najmniej zalesiona gmina powiatu monieckiego, powierzchnia gminy wynosi 17 541 ha w tym lasy stanowią zaledwie 7,8% powierzchni. Gmina liczy około 5600 mieszkańców.

3. 2. 2. Krajobraz

Według podziału fizjograficznego Polski obszar powiatu monieckiego należy do prowincji Nizin Wschodniobałtycko-Białoruskich, podprowincja: Wysoczyzny Podlasko-

Białoruskie, makroregion: Nizina Północnopodlaska. Wchodzi w obręb dwu mezoregionów: Kotlina Biebrzańska i Wysoczyzna Białostocka.

Kotlina Biebrzańska jest rozległym, zabagnionym obniżeniem o powierzchni około 2600 km², długości ponad 100 km i szerokości 10-20 km. Dno kotliny obniża się z północy na południe od 120 do 98 m przy ujściu Biebrzy do Narwi. Biebrza jest głównym ciekim regionu. Bierze początek na Wzgórzach Sokólskich na południe od wsi Nowy Dwór i do ujścia ma 165 km długości. Południową część kotliny przepływa Narew. W okresie późno lodowcowym i w holocenie ustał intensywny przepływ wody i rozwinęły się procesy zatorfienia, które doprowadziły do powstania kilkunastometrowych pokładów torfu. Przyczyny były różnorodne: geomorfologiczne hydroklimatyczne, biologiczne i antropogeniczne. Wytworzył się unikatowy w Polsce zespół bagienny, na którym, obok roślinności torfowiskowo-bagiennej, występują różne typy lasu: łągi, olsy, grądy i bory, znaczna liczba reliktywów tundrowych; bogata jest fauna (m.in. 253 gatunki ptaków, w tym 157 lęgowych). Część doliny została zmeliorowana, przede wszystkim bagno Kuwasy na wschód od Grajewa oraz bagno Wizna na południe od Narwi. Ponad poziom bagien wznoszą się miejscami piaszczyste równiny tarasowe z wydmami, zajęte przez bory sosnowe lub osadnictwo.

Wysoczyzna Białostocka zajmuje powierzchnię około 3560 km². Krajobraz wysoczyzny jest zróżnicowany, występują wysokie wzniesienia moren i kemów, przekraczające 200 m n.p.m., równiny sandrowe i morenowe. Doliny Supraśli i Brzozówki rozczłonkują Wysoczyznę Białostocką na mniejsze jednostki regionalne. Na obszarze trzech z nich znajduje się część terenów powiatu monieckiego. Są to: płaska Niecka Knyszyńska po obu stronach Nereśli i falista Wysoczyzna Goniądzka. Część wschodnia gminy Jasionówka znajduje się na Wysoczyźnie Suchowolsko-Janowskiej. W Niecce Knyszyńskiej znajduje się płytkie jezioro Zygmunta Augusta. Na piaszczystych powierzchniach kemowo-sandrowych występują duże obszary leśne.

3. 2. 3. Gleby

Na terenie opracowania skałami macierzystymi gleb są geologiczne utwory plejstoceńskie związane ze zlodowaczeniem środkowopolskim oraz utwory holocenijskie akumulacji rzecznej i bagiennej.

Podłoże krystaliczne (tak zwane podczwartorzędowe) zalega na głębokości około 800 m i reprezentują je zespoły skał osadowych. Pokrywa osadów polodowcowych sięga około 200 m. Są to głównie piaski i żwiry osadzone przez odpływające wody topniejącego lodowca (z okresu zlodowacenia środkowopolskiego). W obniżeniach między pasami moren cechą charakterystyczną są wypełnienia piaszczyste (tworzące miejscami formacje wydmore), żwirowe oraz obszary intensywnej depozycji organogenicznej (torfy). Proces osadzania się tego typu osadów jest charakterystyczny dla dolin większych i mniejszych rzek na terenie powiatu monieckiego.

Na obszarze powiatu występuje cała gama gleb, największą powierzchnię zajmują gleby rdzawe. Spośród tej grupy najliczniej reprezentowany jest typ gleb rdzawych właściwych. Gleby rdzawe wykształciły się z piasków luźnych, rzadziej słabogliniastych, niekiedy ze wstawkami utworów pylastych i gliniastych. Z kolei w składzie granulometrycznym gleb brunatnych i płowych dominują piaski gliniaste lekkie, pyły gliniaste i lessowe oraz sporadycznie piaski zwykłe. Wśród gleb hydrogenicznych największą część

powierzchni zajmują gleby torfowe torfowisk niskich, podścielone piaskami luźnymi i słabogliniastymi z przewarstwieniami piasków gruboziarnistych i żwirów. Rząd gleb pobagiennych najliczniej reprezentowany jest przez typ gleb murszowatych, z podtypem gleb murszowatych właściwych.

3. 2. 4. Wody

Obszar powiatu monieckiego leży w całości w zlewni Narwi. Do najważniejszych elementów sieci rzecznej powiatu monieckiego należą:

- Narew (wzdłuż południowej granicy gminy Trzcianne i niewielkich odcinkach granicy gminy Krypno),
- prawobrzeżne dopływy Narwi: Biebrza, (gmina Jaświły, Goniądz i Trzcianne – wzdłuż granicy), Nereśl (gmina Jaświły, Mońki, Knyszyn, Krypno i Trzcianne) , Jaskranka (gmina Knyszyn i Krypno),
- prawobrzeżne dopływy Biebrzy: Ełk (gmina Goniądz),
- lewobrzeżne dopływy Biebrzy: Brzozówka z lewobrzeżnym dopływem Bieblą, Boberka, Czarna Struga, Gołda Kosówka, Muchawiec,
- dopływy Nereśli: Rumejka, Targonka (gmina Mońki).

Należy zwrócić uwagę, że wskutek regulacji za rzeczywisty dolny odcinek rzeki Ełk uważa się Kanał Rudzki (jego krótki odcinek tuż przed ujściem do Biebrzy znajduje się w gminie Goniądz), a stary odcinek ujściowy koryta Ełku wykorzystuje rzeka Jegrznia (w naturalnym układzie hydrograficznym – lewobrzeżny dopływ Ełku).

Na terenie powiatu (gmina Knyszyn) znajduje się jezioro Zygmunta Augusta (4,8 km²), nazywane też Czechowizna, utworzone sztucznie w XVII w. przez spiętrzenie rzeczki Nereśli.

Generalnie tereny doliny Biebrzy zalicza się do obszarów o ograniczonych zasobach wód powierzchniowych, a tereny wysoczyznowe do obszarów o zasobach deficytowych.

3. 2. 5. Klimat

Powiat moniecki znajduje się w podlaskim regionie klimatycznym o cechach kontynentalnych i dominującej zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Podstawowe parametry klimatu według danych z najbliższej stacji meteorologicznej w Białymstoku (leżącej w tym samym regionie klimatycznym) przedstawiają się następująco:

- średnia roczna temperatura (z lat 1991-2000) – 7,3 °C, w 2001 r. – 7,6 °C,
- średnie zachmurzenie – 2000 – 4,9 oktanów, 2001 – 5,3,
- usłonecznienie – 2000 – 1856 h, 2001 – 1638 h,
- średnia roczna prędkość wiatru – 2000 – 2,4 m/s, 2001 – 2,2 m/s,
- średnie roczne opady atmosferyczne (1991-2000) – 573 mm, w 2001 – 573 mm.

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (średnia z lat 1991-2000 – 17,7 °C), a najchłodniejszym styczeń (-2,3 °C).

Część obszaru powiatu monieckiego (w trójkącie Osowiec – Biebrza – Radziłów) ma najmniejsze roczne sumy opadów – poniżej 550 mm. Najwięcej dni z opadami występuje w okresie od listopada do lutego.

W Kotlinie Biebrzańskiej panuje skrócony okres wegetacyjny – średnio 192 dni, a okres bez przymrozków tylko 72 dni. Charakterystyczne jest częste występowanie mgieł.

3. 2. 6. Zasoby leśne

Charakterystyczny dla powiatu monieckiego jest wysoki wskaźnik lasów udziału lasów prywatnych, który wynosi 45,1% (dla województwa 30,6%). Z kolei wśród lasów publicznych dominują lasy w zarządzie Biebrzańskiego Parku Narodowego (11,7 tys. ha, 77% lasów publicznych). Lasy w zarządzie Lasów Państwowych obejmujące jedynie 3346 ha, znajdują się w nadleśnictwie Knyszyn (3322 ha) i Rajgród (24 ha).

W lasach Nadleśnictwa Knyszyn (lasy nadleśnictwa Rajgród zajmują tylko 24 ha, w gminie Goniądz) udział powierzchni borowych wynosi 60,8%, lasowych 31,1%, a podmokłych i bagiennych – 18,9%. W obrębie Knyszyn siedliska borowe zajmują 53,7% powierzchni, a w obrębie Trzcianne 26,2%. Siedliska podmokłe i bagienne zajmują w obrębie Knyszyn 13,1% powierzchni, a w obrębie Trzcianne – 26,2%. W lasach Nadleśnictwa Knyszyn dominują następujące typy siedliskowe lasu:

- bór mieszany świeży – 35,3% powierzchni leśnej,
- las mieszany świeży – 22,6%,
- bór świeży – 19,4%,
- ols – 7,5%.

Największy udział w drzewostanach nadleśnictwa ma sosna, zajmująca ponad 70% powierzchni nadleśnictwa. Wynika to częściowo ze struktury siedlisk leśnych, zdominowanej przez siedliska borowe, a na tych siedliskach naturalnym dominantem jest zazwyczaj sosna.

Duży jest też udział brzozy - ok. 11,5%. Brzoza przeważa na siedliskach wilgotnych i bagiennych, głównie Bb, LMw, LMb i Lw. Niewielki udział ma również dąb - ok. 2,2%, który występuje głównie na siedliskach Lśw i Lw.

Drzewostany z olszą, która jest głównym gatunkiem olsów, łągów i lasów wilgotnych zajmują 8,6% powierzchni. Niewiele ponad 6% powierzchni zajmuje świerk - gatunek związany z wieloma siedliskami i współwystępujący z sosną na większości siedlisk.

W strukturze wiekowej największy udział wykazują drzewostany w III klasie wieku, stanowią one 32 % powierzchni leśnej. Przeciętny wiek drzewostanów wynosi 72 lata.

Lasy prywatne charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem kompleksów leśnych oraz dużym rozdrobnieniem w zakresie stanu posiadania. Odznaczają się podobnymi typami siedliskowymi jak lasy państwowe (dominują również sosny w drzewostanie).

3. 3. CHARAKTERYSTYKA DRZEWOSTANÓW OBJĘTYCH *UPUL*

Obszar objęty opracowaniem położony jest w Krainie II Mazursko-Podlaskiej,

Dzielnicy 5: Wysoczyzny Białostockiej,

Mezoregiony 5a: Kotliny Biebrzańskiej,

5b: Wzniesień Sokólsko-Białostockich,

5c: Puszczy Knyszyńskiej;

Gatunkiem dominującym w drzewostanach objętych *UPUL* na terenie gminy Knyszyn jest sosna zwyczajna, zajmująca ponad 89% powierzchni. Wynika to ze struktury siedlisk leśnych, zdominowanej przez siedliska borów i borów mieszanych, na których jest to gatunek występujący powszechnie. Na pozostałym obszarze, obręb Kulesze gm. Mońki i gm. Jaświły, istotnymi gatunkami są, dominująca na siedliskach olsów i łęgów olsza, zajmująca 39% powierzchni oraz brzoza 25%. Związane jest to ze znacznym udziałem siedlisk bagiennych na tych terenach.

W strukturze wiekowej największy udział wykazują drzewostany w III i IV klasie wieku, tj. 41-80-letnie.

Stan sanitarny i zdrowotny drzewostanów objętych *UPUL* został uznany za zadowalający.

3. 4. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Art. 6 ustawy wskazuje następujące formy ochrony przyrody podlegające ochronie prawnej: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na gruntach objętych opracowaniem *UPUL* brak jest rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i pomników przyrody.

Część gruntów objętych opracowaniem *UPUL* leży w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego. Na terenie gminy Jaświły w obrębie Dolistowo Stare są to wydzielania: 1a, b, c; zaś w obrębie Dolistowo Nowe oddział 1.

Część gruntów objętych opracowaniem *UPUL* leży w granicach otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego. Na terenie gminy Mońki są to wszystkie oddziały w obrębie Kulesze za wyjątkiem wydziałów: 16 f-y, cx, dx. Na terenie gminy Jaświły w obrębie

Dolistowo Stare są to wydzielania: 1 d-l; zaś w obrębie Zabiele oddziały 1 i 4 oraz wydzielania 2 a-f.

Biebrzański Park Narodowy utworzono na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 września 1993 roku w sprawie utworzenia Biebrzańskiego Parku Narodowego (Dz. U. nr 86 poz. 399). Powierzchnia parku wynosi 59 223 ha, a otuliny 66 824 ha. Należy do najdzikszych i najbardziej odludnych obszarów naszego kraju. Obejmuje swym zasięgiem niemal całą dolinę Biebrzy. Chroni największe w Środkowej Europie bagna i torfowiska niskie o unikatowej w skali Europy, a nawet świata, faunie i florze. Stanowi jedną z najcenniejszych ostoi naszych ptaków oraz najważniejszą ostoją łosia w Polsce.

Część gruntów objętych opracowaniem *UPUL* leży w granicach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. Na terenie gminy Knyszyn w obrębie Grądy są to oddziały 16 – 23; 35 - 41 oraz wydzielania 8j,p,r,w.

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej

Utworzony w maju 1988 r. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej otrzymał imię prof. Witolda Sławińskiego, profesora Akademii Medycznej w Białymstoku, biologa i krajoznawcy. Wokół parku utworzono strefę ochronną, tzw. „otulinę” o powierzchni 52255 ha. W ten sposób park wraz z otuliną objął niemal całą Puszczę Knyszyńską. Obszar objęty ochroną liczy ponad 126 tys. ha. Lasy i zadrzewienia zajmują 82,1 % jego powierzchni.

Występuje tu ponad 150 gatunków ptaków. Wśród nich są gatunki rzadkie i ginące: bielik, kania ruda oraz derkacz, a także: bocian czarny, żuraw, trzmiełojad, gadożer, orlik krzykliwy i grubodzioby, puchacz, sóweczka, włośchatka oraz dzięcioły. Stwierdzono tu występowanie 18 gatunków drobnych ssaków, m.in.: ryjówki aksamitnej i malutkiej, rzęsorka rzeczka, badylarki, smużki, darniówki zwyczajnej i myszy leśnej. Do najciekawszych należą koszatki i orzesznice, których obecność świadczy o wysokim stopniu naturalności środowiska. Puszcza Knyszyńska może pochwalić się obecnością największych polskich ssaków - żubrów (stado wolno żyjące). Bardzo atrakcyjnym mieszkańcem puszczy jest jeleń. Liczne są też dziki oraz sarny. Drapieżniki reprezentują: wilki, lisy, jenoty, borsuki, kuny, łasice i gronostaje oraz nieliczne rysie. Nad brzegami cieków bytują piżmaki i bobry.

Cechą wyróżniającą Puszczę Knyszyńską spośród innych kompleksów leśnych jest jej charakter borealny, charakteryzujący się m.in. znacznym udziałem świerka. Północno-wschodnią granicę swego zasięgu osiąga tu dąb bezszypułkowy. Flora puszczy liczy 843 gatunki roślin naczyniowych. Gatunki wymierające to chamedafne północna i fiołek torfowy, narażone na wyginięcie, wierzba borówkolistna i wątlík błotny oraz zagrożone m.in. brzoza niska, wierzba lapońska, goździk pyszny, rosiczka okrągłolistna, stoplamek plamisty, żłobik koralowaty, turówka leśna, żurawina drobnolistna i konietlica syberyjska. Bogata jest także brioflora Puszczy. Odnotowano występowanie 198 gatunków mszaków, z tego 11 gatunków zagrożonych. Flora porostów liczy 280 gatunków, z czego gatunki bardzo rzadkie stanowią 38,6%, a gatunki zagrożone 38,2%.

Przedmiotem opracowania *UPUL* nie była inwentaryzacja chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, co jest zgodne z metodyką prac nad uproszczonym planem urządzania lasu. Informacje o potencjalnym występowaniu gatunków chronionych uzyskano szacunkowo na podstawie danych zamieszczonych w Prognozie oddziaływania na środowisko planu urządzania lasu dla Nadleśnictwa Knyszyn na lata 2010-2017, SDF-ów

obszarów Natura 2000, a także wywiadu przeprowadzonego w gminie oraz wśród miejscowych leśników i przyrodników.

3. 4. 1. SOO Ostoja Knyszyńska PLH 200006

Opis obszaru

Ostoja znajduje się w północno - wschodniej Polsce, na Podlasiu. Obszar obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej. W ostoi tej znajduje się wiele fragmentów lasów o naturalnym charakterze. Powierzchnie leśne porozcinane są przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany. Bardzo zróżnicowana rzeźba terenu i mozaika siedlisk decyduje o dużych walorach krajobrazowych tego terenu. Osobliwością Puszczy Knyszyńskiej są liczne źródła. Istnieje tu ponad 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Występują tu również tereny podmokłe i torfowiska.

W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory mieszane. Lasy liściaste to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo - brzoźowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łągi. W południowo - wschodniej części ostoi zachowały się nieliczne na tych terenach oligotroficzne jeziora - Gorbacz i Wiejki.

Na terenie ostoi stwierdzono 12 rodzajów siedlisk przyrodniczych cennych z punktu widzenia Wspólnoty m.in. bory i lasy bagienne, łąki użytkowane ekstensywnie i torfowiska wysokie. Teren ten charakteryzuje się bogatą florą z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich.

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich – ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową a 6 z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród tych ostatnich jest m.in. rzepik szczeciniasty (*Agrimonia pilosa*), dla którego Ostoja Knyszyńska jest jednym z najważniejszych miejsc występowania

w Polsce. W uroczyskach Gorbacz i Machnacz występują dwie spośród zaledwie kilku znanych w Polsce populacji chamedafne północnej (*Chamaedaphne calyculata*), rośliny uważanej za relikw glacialny. Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki - wilk (*Canis lupus*) i ryś (*Lynx lynx*), a spośród ptaków np. orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*) i puchacz (*Bubo bubo*). Na terenie ostoi występuje jedno z pięciu wolno żyjących stad żubra (*Bison bonasus*) w Polsce. W sumie Puszcza jest ostoją 43 gatunków zwierząt cennych dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej, oraz miejscem z jedynym w Polsce znanym stanowiskiem motyla - modraszka (*Eroides*).

Zagrożenia

Intensywna gospodarka leśna, przesuszanie terenów podmokłych, zanieczyszczanie wód oraz zaniechanie użytkowania rolniczego obszarów turzycowych,

mszysto-turzycowych oraz łąk to podstawowe zagrożenia dla przyrody Ostoi Knyszyńskiej. Gospodarka leśna powoduje przede wszystkim zmiany struktury wiekowej drzewostanów oraz usuwanie obumierających i martwych drzew. Jednym z najpoważniejszych zagrożeń, które pojawiło się na tym obszarze w ostatnich latach jest modernizacja istniejących tu dróg do wyższych parametrów technicznych. W południowo-wschodniej części Ostoi wydobywany jest na skalę przemysłową torf, co wiąże się z obniżeniem poziomu wód gruntowych i przesychnianiem torfowisk chronionych w Rezerwacie „Gorbacz”. Rejon ten narażony jest także na pożary torfowisk i lasów.

3. 4. 2. SOO Dolina Biebrzy PLH 200008

Opis obszaru

Powierzchnia ostoi wynosi 121206,20 ha.

Dolina Biebrzy to szerokie, płaskie obniżenie terenu wypełnione torfem, położone od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów poniżej sąsiadujących wysoczyzn: Grodzieńskiej, Sokólskiej, Goniądzkiej, Wysokomazowieckiej i Kolneńskiej. Dolinę otaczają wysoczyzny morenowe. Dominującymi siedliskami są siedliska mokradłowe: zalewane wodami rzeczными lub podtapiane wodami podziemnymi torfowiska niskie ze zbiorowiskami turzycowymi i turzycowo-mszystymi, corocznie zalewane wodami rzeczными mułowiska i torfowiska porośnięte szuwarami właściwymi, bagienne olsy, okresowo zalewane przyrzeczne równiny madowe oraz odwodnione i zagospodarowane torfowiska ze zbiorowiskami łąkowymi.

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Torfowiska doliny Biebrzy są największym, prawie nie zmienionym kompleksem torfowisk dolinowych w Europie Środkowej i Zachodniej. Koryto rzeki Biebrzy z licznymi meandrami i starorzeczami w różnym stadium zarastania ma naturalny charakter. Rezultatem naturalnego charakteru rzeki są rozległe, coroczne zalewy. Spośród 15 typów siedlisk z Załącznika I, występujących w ostoi, największy udział powierzchniowy posiadają szczególnie cenne torfowiska przejściowe i trzęsawiska (*Caricion lasiocarpae*, *Caricetum appropinquatae*), zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinietum caeruleae* oraz bory i lasy bagienne.

Łącznie odnotowano tu obecność 21 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Zagrożenia

Głównym zagrożeniem dla walorów przyrodniczych Doliny Biebrzy jest odwodnienie tego terenu, trwające od początku XIX w. i kontynuowane przez prawie cały wiek XX. Skutkiem odwodnienia jest obniżenie poziomu wód gruntowych, prowadzące do przesuszenia torfowisk i ich mineralizacji, co powoduje ustępowanie roślinności typowo bagiennej i wkraczanie gatunków i zbiorowisk charakterystycznych dla siedlisk bardziej suchych. Skutkiem odwodnienia są także rozległe i długotrwałe pożary, niszczące nie tylko

roślinność, ale i złoża torfowe. Obecne bogactwo przyrodnicze Doliny zostało ukształtowane w wyniku jej długotrwałego użytkowania rolniczego, przede wszystkim kośnego użytkowania łąk oraz wypasu. Postępujące odchodzenie miejscowej ludności od tego typu gospodarki rolnej jest przyczyną ekspansji zakrzaczeń i roślinności drzewiastej, zastępującej siedliska otwarte.

3. 4. 3. OSO Puszcza Knyszyńska PLB 200003

Opis obszaru

Obszar obejmuje dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego wiele fragmentów zachowało jeszcze naturalny charakter. Walorem puszczy są liczne źródliska oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Główną rzeką puszczy jest Supraśl. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Doliny rzek, w większości osuszone, zajęte są przez torfowiska niskie i przejściowe. W bezodpływowych zagłębieniach terenu rozwinęły się torfowiska przejściowe i rzadziej wysokie. W Puszczy Knyszyńskiej dominują drzewostany iglaste (ok. 80% pow. leśnej). Tereny odlesione zajęte są przez pola uprawne i użytki zielone oraz dość liczne osiedla ludzkie.

Włączona do tego terenu od strony południowo-wschodniej Niecka Gródecko-Michałowska to rozległa kotlina, wysłana grubą warstwą torfów, odwadniana przez rzeczki wpadające do górnego biegu Supraśli. Większość terenu kotliny jest osuszona, jednakże w wielu miejscach zachowały się różnej wielkości zabagnienia. W centralnej części kotliny znajduje się małe jezioro Gorbacz, a w części wschodniej jezioro Wiejki. Około 20% terenu niecki zajmują lasy (głównie brzeziny bagienne). Występują również zakrzewienia wierzbowe.

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska).

Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy (PCK), gadożer (PCK), dubelt (PCK), dzięcioł biało-grzbiety (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), puchacz (PCK), sowa błotna (PCK), włośchatka (PCK) i kraska (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje zimorodek.

Zagrożenia

Zagrożeniem może być presja turystyczno-rekreacyjna, zanieczyszczenie wód, spadek zwierciadła wód gruntowych w wyniku melioracji osuszających, fragmentacja obszaru w wyniku budowy dróg szybkiego ruchu, naturalna sukcesja roślinności.

3. 4. 4. OSO Ostoja Biebrzańska PLB 200006

Opis obszaru

Ostoja Biebrzańska położona jest w Kotlinie Biebrzańskiej. Stanowi ona rozległe, zatorfione obniżenie terenu, otoczone wysoczyznami morenowymi i równinami sandrowymi. Jest to obecnie największy kompleks dobrze zachowanych torfowisk niskich w Europie Środkowej.

Wartość przyrodnicza i znaczenie

Ostoja ptasia o randze europejskiej E 25. Obszar wpisany na listę obszarów Konwencji Ramsar. Występuje tu co najmniej 36 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 23 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje ok. 170 gatunków ptaków. Niezwykle ważna ostoja wielu gatunków ptaków, szczególnie wodnoblotnych i drapieżnych, które osiągają tu rekordowe liczebności. W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 15% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: czapla biała (PCK), dubelt (PCK), kulik wielki (PCK), orlik grubodzioby (PCK), orzełek włochaty (PCK), podróżniczek (PCK), sowa błotna (PCK) i wodniczka (PCK); obszar zasiedla powyżej 2% lęgowej populacji krajowej następujących gatunków: gęgawa, bąk (PCK), błotniak łąkowy, błotniak stawowy, błotniak zbożowy (PCK), gadożer (PCK) (nieregularnie), bocian czarny, cietrzew (PCK), dzięcioł białogrzbiety (PCK), kropiatka, krwawodziób, łabędź krzykliwy, orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), żuraw, wodnik, zielonka i rycyk; obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), bączek (PCK), bocian biały, derkacz, rybitwa czarna, trzmielojad i biegus zmienny (PCK). W stosunkowo wysokich ilościach występują: kania czarna (PCK), rybitwa białoczarna (PCK), rybitwa białowąsa (PCK). W okresie wędrowek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowskiego bataliona. Zimą występuje tu ponad 50 bielików, co stanowi ponad 2% populacji szlaku wędrowskiego gatunku. Niestety, brak jest danych o ptakach z okresu pozalęgowego.

Zagrożenia

Do zagrożeń należy: zaniechanie użytkowania łąk i pastwisk na terenach podmokłych, eutrofizacja siedlisk spowodowana emisją pyłów przemysłowych i stosowaniem nawozów sztucznych, lokalny deficyt wody wynikający z przeprowadzenia melioracji, zanieczyszczenie wód oraz wypalanie szuwarów.

3. 4. 5. Chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów

W myśl Art. 46 Ustawy o ochronie przyrody „ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.”

Aktualnie obowiązującymi rozporządzeniami dotyczącymi ochrony gatunkowej są:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną.

Listę chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, mogących potencjalnie występować na obszarze objętym opracowaniem *UPUL*, sporządzono w oparciu o Prognozę oddziaływania na środowisko planu urządzania lasu dla Nadleśnictwa Knyszyn na lata 2010-2017. Za potencjalnie występujące gatunki roślin, grzybów, porostów uznano te, które w ww. Prognozie określone zostały jako liczne i bardzo liczne, są to: widłak goździsty, widłak jałowcowaty, pomocnik baldaszkowy, gajnik lśniący, płonnik pospolity, rokitnik pospolity, widłoząb miotłowy, chrobotek leśny, chrobotek reniferowy. Lista gatunków zwierząt objętych ochroną wymienionych w Prognozie oddziaływania na środowisko planu urządzania lasu dla Nadleśnictwa Knyszyn jest rozległa - obejmuje łącznie ponad 200 gatunków. Poniżej wymieniono tylko te gatunki, których występowanie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa: bielik, bocian czarny, żuraw, mopek, wilk, wydra, bóbr europejski, kumak nizinny, traszka grzebieniasta.

Należy zaznaczyć, że w trakcie prowadzonych w 2015 roku prac taksacyjnych na gruntach objętych opracowaniem *UPUL* nie odnotowano występowania chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

3. 5. SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Na terenie lasów objętych opracowaniem *UPUL* nie prowadzono inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych, co jest zgodne z metodyką prac nad uproszczonym planem urządzania lasu.

Spośród siedlisk przyrodniczych, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, na części gruntów objętych *UPUL* znajdujących się w granicach tego obszaru, występuje siedlisko 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe oraz siedlisko 91D0 – bory i lasy bagienne. Dla obszaru Natura 2000 PLH 200008 Dolina Biebrzy na części gruntów objętych *UPUL* znajdujących się w granicach tego obszaru, występuje siedlisko 91T0 – bory chrobotkowe. Dokładniejszy opis znajduje się w dalszej części *Prognozy*.

3. 6. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI *UPUL*

Obecny stopień przekształcenia środowiska naturalnego przez człowieka, powoduje konieczność prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, która przede wszystkim nastawiona jest na zapewnienie ciągłości lasów oraz maksymalizację ich stabilności.

Realizacja wskazań gospodarczych zawartych w planach urządzania lasu ma szczególne znaczenie w lasach własności prywatnej. *UPUL* jest jedynym prawnym dokumentem dającym możliwość merytorycznego sprawowania nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, przez Starostę, a także prowadzenia prawidłowej i zrównoważonej gospodarki leśnej. Uproszczony plan urządzania lasu dla osób fizycznych i wspólnot gruntowych sporządzany jest na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzania lasu, uproszczonego planu urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu. W lasach własności prywatnej gospodarka leśna jest w dużej mierze nastawiona na pozyskanie drewna. Zachowanie właściwego stanu lasów prywatnych uzależnione jest od postępowania zgodnie z zasadami wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, równoważącej potrzeby związane z ochroną cennych przyrodniczo fragmentów lasu, opartej na *UPUL*.

Odstąpienie od przeprowadzenia zabiegów zaplanowanych w *UPUL* będzie skutkowało zagrożeniem dla trwałości lasów poprzez pogorszenie ich stanu sanitarnego, starzenie się drzewostanów, ich całkowity rozpad, co z kolei może się wiązać z nieodwracalnymi zmianami w biotopie. Brak realizacji ustaleń *UPUL* będzie zatem prowadziło do utrwalenia zniekształceń, konsekwencją czego może być zanik właściwych dla danych siedlisk zbiorowisk roślinnych a w dalszej kolejności stopniowe zanikanie chronionych gatunków roślin czy zwierząt.

Podsumowując, brak realizacji zapisów *UPUL*, może spowodować:

- Utratę kontroli nad stanem sanitarnym i zdrowotnym lasu,
- Zagrożenie trwałości lasu, w przypadku zbyt dużego, niekontrolowanego pozyskania drewna, nieopartego szacunkami inwentaryzacyjnymi zapasu spodziewanego przyrostu,
- Nieplanowaną, rabunkową gospodarkę leśną, przyczyniającą się do zubożenia bioróżnorodności,
- Zubożenie siedlisk oraz ich niekorzystne przekształcenie,
- Pogorszenie możliwości rozwoju młodego pokolenia,
- Stworzenie bazy żerowej dla patogenów w wyniku pozostawienia nadmiernych ilości martwego drewna w drzewostanie.

4. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE *UPUL* NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000

4. 1. ODDZIAŁYWANIA *UPUL* NA OBSZARY NATURA 2000: PLH 200006 OSTOJA KNYSZYŃSKA, PLH 200008 DOLINA BIEBRZY, PLB 200003 PUSZCZA KNYSZYŃSKA I PLB 200006 OSTOJA BIEBRZAŃSKA

Obszary Natura 2000 są obszarami ochrony konkretnych elementów środowiska-przedmiotów ochrony, ustalonych indywidualnie dla każdego obszaru, na podstawie kilku parametrów. Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. w Standardowy Formularz Danych (SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), a także informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie. W SDF-ie zawarta jest ocena znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze Natura 2000. Każdy obszar Natura 2000 w zasięgu niniejszego opracowania posiada również ustanowiony Plan Zadań Ochronnych, w którym szczegółowo przeanalizowano stan zachowania i zagrożenia występujące dla poszczególnych przedmiotów ochrony. Zaplanowano w nim również konkretne działania ochronne.

Oddziaływanie *UPUL* na Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH 200006

W SDF-ie obszaru jako przedmioty ochrony zostały wymienione następujące typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: 6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion), 6430 Ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*), 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9170 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*), 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne), 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Fraxino-Alnetum*, *Alnenion glutinosae-incanae*, olsy źródliskowe), 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*) oraz gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/IWE i gatunki z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: 1393 sierpowiec błyszczący, 1437 leniec bezpodkwiatkowy, 1477 sasanka otwarta, 1903 lipiennik Loesela, 1939 rzepik szczeciński, 1060 czerwończyk nieparek, 4030 szlachkoń szafraniec, 4038 czerwończyk fioletek, 4042 modraszek eroides, 1014 poczwarówka zwężona, 1086 zgniotek cynobrowy, 1924 pogrzybnica *Mannerheima*, 1145 piskorz, 1308 mopek, 1337 bóbr europejski, 1352 wilk, 1355 wydra, 1361 ryś europejski, 2647 zubr.

Ogółem jest to 12 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, 6 gatunków ssaków, 1 gatunek ryb, 7 gatunków bezkręgowców oraz 5 gatunków roślin.

Bóbr i wydra są to gatunki żyjące, żerujące w środowisku wodnym oraz w strefie przybrzeżnej. Gospodarka leśna nie stanowi dla nich zagrożenia a siedliska zajmowane przez te gatunki nie ulegną zniszczeniu lub pogorszeniu w efekcie realizacji *UPUL*.

Wymienione gatunki ryb nie będą zagrożone poprzez prowadzenie zaplanowanych prac leśnych.

Podczas prac taksacyjnych, na terenie objętym *UPUL*, nie stwierdzono występowania żadnego z gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru, brak jest też informacji z innych źródeł o występowaniu wymienionych gatunków.

Obszar siedliskowy Ostoja Knyszyńska zajmuje powierzchnię 136 084,43 ha. W jego granicach znajduje się 1001,70 ha gruntów objętych *UPUL*, co stanowi jedynie 0,74% ogólnej powierzchni tego obszaru. Grunty leśne objęte *UPUL* w SOO Ostoja Knyszyńska znajdują się w obrębie Grądy w oddziałach: 8 - 49 (1001,70 ha).

Planowane w *UPUL* zabiegi mają przede wszystkim charakter cięć pielęgnacyjnych i sanitarnych, zapewniających odpowiedni stan zdrowotny drzewostanu i nie naruszają w żaden sposób struktury drzewostanów czy siedlisk, 315,11 ha, czyli 29,2% łącznej powierzchni pododdziałów objętych jest rębnią. Wszystkie zabiegi hodowlane zaprojektowano w oparciu o aktualne Zasady Hodowli Lasu.

Spośród siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, według danych z dokumentacji Planu Zadań Ochronnych, na obszarze objętym *UPUL* stwierdzono występowanie siedliska 91D0 – bory i lasy bagienne oraz siedliska 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.

W PZO dla siedliska 91D0 zaplanowano działanie ochronne A2 - Wyłączenie z gospodarki rębnej. Wyłączenie z gospodarki rębnej całego wydzielenia (płatu siedliska). Termin wykonania: w okresie obowiązywania PZO.

Siedlisko borów i lasów bagiennych w obrębie Grądy, na gruntach objętych *UPUL*, występuje w części pododdziału 47 w, łącznie zajmując powierzchnię 0,57 ha. W wyłączeniu tym zaprojektowano trzebież późną, która nie będzie miała negatywnego wpływu na siedlisko 91D0.

W PZO dla siedliska 91E0 zaplanowano działanie ochronne D1 – Inwentaryzacja przyrodnicza. W odniesieniu do łągów poza Lasami Państwowymi oraz olsów w kategoriach typologii leśnej – dokonać weryfikacji siedlisk jako potencjalnych siedlisk łągowych.

Siedlisko łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe w obrębie Grądy, na gruntach objętych *UPUL*, występuje w części pododdziałów: 12 m, r, y, x, cx oraz 16 b, zajmując łącznie powierzchnię 1,38 ha.

W efekcie wykonania zabiegów projektowanych w *UPUL* struktura wiekowa zasadniczo się nie zmieni. Planowane zabiegi hodowlane zapewniają trwałość obszarów leśnych oraz optymalną i zróżnicowaną strukturę wiekową.

Na podstawie powyższych informacji stwierdzono brak negatywnego oddziaływania *UPUL* na Obszar Natura 2000 PLH 200006 Ostoja Knyszyńska.

Oddziaływanie UPUL na Obszar Natura 2000 Dolina Biebrzy PLH 200008

W SDF-ie obszaru jako przedmioty ochrony zostały wymienione następujące typy siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG: 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi, 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3270 Zalewane muliste brzegi rzek, 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*), 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie), 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6430 Ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*), 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9170 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*), 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne), 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Fraxino-Alnetum*, *Alnenion glutinosae-incanae*, olsy źródłiskowe), 9110 Ciepłolubne dąbrowy, 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy oraz gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: 1393 sierpowiec błyszczący, 1437 leniec bezpodkwiatkowy, 1477 sasanka otwarta, 1528 skalnica torfowiskowa, 1902 obuwik pospolity, 1903 lipiennik Loesela, 1037 trzepla zielona, 1042 zalotka większa, 1052 przeplatka maturalna, 1060 czerwończyk nieparek, 1071 strzępotek edypus, 4038 czerwończyk fioletek, 1013 poczwarówka Geyera, 1014 poczwarówka zwężona, 1016 poczwarówka jajowata, 1032 skójką gruboskorupowa, 1130 boleń, 1134 różanka, 1145 piskorz, 1149 koza, 1098 minóg, 1166 traszka grzebieniasta, 1188 kumak nizinny, 1308 mopek, 1318 nocek łydkowłosy, 1337 bóbr europejski, 1352 wilk, 1355 wydra,.

Ogółem jest to 18 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, 5 gatunków ssaków, 2 gatunki ptaków, 5 gatunków ryb i minogów, 10 gatunków bezkręgowców oraz 6 gatunków roślin.

Bóbr i wydra są to gatunki żyjące, żerujące w środowisku wodnym oraz w strefie przybrzeżnej. Gospodarka leśna nie stanowi dla nich zagrożenia a siedliska zajmowane przez te gatunki nie ulegną zniszczeniu lub pogorszeniu w efekcie realizacji UPUL.

Traszka grzebieniasta i kumak nizinny są to także gatunki związane ze środowiskiem wodnym na które planowane zabiegi nie będą mieć wpływu.

Wymienione gatunki ryb i minogów nie będą zagrożone poprzez prowadzenie zaplanowanych prac leśnych.

Podczas prac taksacyjnych, na terenie objętym UPUL, nie stwierdzono występowania żadnego z gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru, brak jest też informacji z innych źródeł o występowaniu wymienionych gatunków.

Obszar siedliskowy Dolina Biebrzy zajmuje powierzchnię 121 206,23 ha. W jego granicach znajduje się 347,59 ha gruntów objętych *UPUL*, co stanowi jedynie 0,29% ogólnej powierzchni tego obszaru. Grunty leśne objęte *UPUL* w SOO Dolina Biebrzy znajdują się w następujących obrębach: Kulesze w oddziałach: 1, 3 a, 4 - 15 (234,33 ha); Zabiele w oddziałach: 1, 2a-f, 4 (54,17 ha); Dolistowo Nowe w oddziałach: 1, 2a,b,f (55,53 ha); Dolistowo Stare w oddziałach: 1a-h (3,56 ha).

Planowane w *UPUL* zabiegi mają przede wszystkim charakter cięć pielęgnacyjnych i sanitarnych, zapewniających odpowiedni stan zdrowotny drzewostanu i nie naruszają w żaden sposób struktury drzewostanów czy siedlisk, 154,53 ha, czyli 44,4% łącznej powierzchni pododdziałów objętych jest rębnią. Wszystkie zabiegi hodowlane zaprojektowano w oparciu o aktualne Zasady Hodowli Lasu.

Spośród siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 PLH 200008 Dolina Biebrzy, według danych z projektu dokumentacji Planu Zadań Ochronnych, na obszarze objętym *UPUL* stwierdzono występowanie siedliska 91T0 – sosnowy bór chrobotkowy.

Siedlisko sosnowego boru chrobotkowego w obrębie Kulesze, na gruntach objętych *UPUL*, występuje w części pododdziałów 1 ax, bx, łącznie zajmując powierzchnię 0,40 ha. W wyłączeniach tych zaprojektowano trzebież wczesną oraz rębnię IB. Aby zapobiec wystąpieniu negatywnego wpływu na siedlisko 91T0, w wydzieleniu 1 ax po wykonanej trzebieży należy usunąć wszystkie leżące gałęzie, zaś w wydzieleniu 1bx pozostawić w części zachodniej wydzielenia, płat siedliska 91T0, nieużytkowaną kępę drzewostanu o powierzchni 0,07 ha.

W efekcie wykonania zabiegów projektowanych w *UPUL* struktura wiekowa zasadniczo się nie zmieni. Planowane zabiegi hodowlane zapewniają trwałość obszarów leśnych oraz optymalną i zróżnicowaną strukturę wiekową.

Na podstawie powyższych informacji stwierdzono brak negatywnego oddziaływania *UPUL* na Obszar Natura 2000 PLH 200008 Dolina Biebrzy.

Oddziaływanie *UPUL* na Obszar Natura 2000 PLB 200003 Puszcza Knyszyńska

W SDF-ie obszaru jako przedmioty ochrony zostały wymienione następujące gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG i ptaków migrujących: A030 *Ciconia nigra* (bocian czarny), A038 *Cygnus cygnus* (łąbędź krzykliwy), A052 *Anas cercca* (cyraneczka), A072 *Pernis apivorus* (trzmiełojad), A075 *Haliaeetus albicilla* (bielik), A081 *Circus aeruginosus* (błotniak stawowy), A084 *Circus pygargus* (błotniak łąkowy), A086 *Accipiter nisus* (krogulec), A089 *Aquila pomarina* (orlik krzykliwy), A099 *Falco subbuteo* (kobuz), A104 *Bonasa bonasia* (jarząbek), A119 *Porzana porzana* (kropiatka), A122 *Crex crex* (derkacz), A127 *Grus grus* (żuraw), A136 *Charadrius dubius* (sieweczka rzeczna), A137 *Charadrius hiaticula* (sieweczka obrożna), A153 *Gallinago gallinago* (kszyk), A154 *Gallinago media* (dubelt), A156 *Limosa limosa* (rycyk), A165 *Tringa ochropus* (samotnik), A166 *Tringa glareola* (łęczak), A207 *Columba oenas* (siniak), A215 *Bubo bubo* (puchacz), A217 *Glaucidium passerinum* (sóweczka), A223 *Aegolius funereus* (włochatka), A224 *Caprimulgus europaeus* (lelek), A229 *Alcedo atthis* (zimirodek), A231 *Coracias garrulus*

(kraska), A232 *Upupa epus* (dudek), A234 *Picus canus* (dzięcioł zielonosiwy), A236 *Dryocopus martius* (dzięcioł czarny), A238 *Dendrocopus medius* (dzięcioł średni), A239 *Dendrocopus leucotus* (dzięcioł biało-grzbiety), A241 *Picoides tridactylus* (dzięcioł trójpalczasty), A246 *Lullula arborea* (lerka), A270 *Luscinia luscinia* (słowik szary), A286 *Turdus iliacus* (drożdżik), A291 *Locustella fluviatilis* (strumieniówka), A298 *Acrocephalus arundinaceus* (trzciniak), A307 *Sylvia nisoria* (jarzebatka), A312 *Phylloscopus trochiloides* (wójcik), A320 *Ficedula parva* (muchotłówka mała), A338 *Lanius collurio* (gąsiorek), A344 *Nucifraga caryocatactes* (orzechówka), A371 *Carpodacus erythrinus* (dziwonia), A409 *Tetrao tetrix* (cietrzew), A608 *Motacilla citreola* (pliszka cytrynowa).

Wszelkie działania gospodarcze ujęte w *UPUL* mają na celu zachowanie lasów w możliwie jak najlepszym stanie, co sprzyja utrzymaniu gatunków ptaków związanych z lasami. W cięciach zupełnych i uprzątających pozostawiane powinny być kępy starych drzew. W trzebieżach na powierzchni nie wyznacza się do usunięcia drzew dziuplastych, pozostawiany jest również podszyt i podrosty. W uproszczonym planie urządzenia lasu nie określa się natomiast terminu wykonania zabiegu, pozostawiając tę kwestię wykonawcy *UPUL*. O ile nie jest możliwe wstrzymanie wszystkich cięć w okresie lęgowym, o tyle jest to wskazane w przypadku zlokalizowania na powierzchniach trzebieżowych zasiedlonych gniazd ptaków, które nie wymagają ochrony strefowej.

Podczas prac taksacyjnych, na terenie objętym opracowaniem *UPUL*, nie stwierdzono obecności żadnego z gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru, brak jest też informacji z innych źródeł o występowaniu wymienionych gatunków.

Obszar ptasi Puszcza Knyszyńska zajmuje powierzchnię 139 590,23 ha. W granicach obszaru znajduje się 977,35 ha gruntów objętych *UPUL*, co stanowi 0,70% ogólnej powierzchni tego obszaru.

Zasięg obszaru Puszcza Knyszyńska i Ostoja Knyszyńska w miejscu gdzie położone są grunty objęte *UPUL* częściowo się pokrywa, informacje odnośnie pododdziałów w obszarze SOO Ostoja Knyszyńska powinny być pomniejszone o powierzchnie w oddziałach 34 i 49 (24,35 ha).

Biorąc pod uwagę, że udział gruntów *UPUL* w obszarze jest mały, oddziaływanie zaprojektowanych zabiegów będzie tutaj znikome.

Na podstawie powyższych informacji stwierdzono brak negatywnego oddziaływania *UPUL* na Obszar Natura 2000 PLB 200003 Puszcza Knyszyńska.

Oddziaływanie *UPUL* na Obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska

W SDF-ie obszaru jako przedmioty ochrony zostały wymienione następujące gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG i ptaków migrujących: A021 *Botaurus stellaris* (bąk), A022 *Ixobrychus minutus* (bączek), A027 *Egretta alba* (czapla biała), A030 *Ciconia nigra* (bocian czarny), A031 *Ciconia ciconia* (bocian biały), A037 *Cygnus columbianus bewickii* (łabędź Bewicka), A041 *Anser albifrons* (gęś białoczelna), A050 *Anas penelope* (świstun), A054 *Anas acuta* (rożeniec), A072 *Pernis apivorus* (trzmiełojad), A075 *Haliaeetus albicilla* (bielik), A080 *Circus gallicus* (gadożer), A081 *Circus aeruginosus* (błotniak stawowy), A084 *Circus pygargus* (błotniak łąkowy), A089 *Aquila pomarina* (orlik

krzykliwy), A090 Aquila clanga (orlik grubodzioby), A119 Porzana porzana (kropiatka), A120 Porzana parva (zielonka), A122 Crex crex (derkacz), A127 Grus grus (żuraw), A151 Philomachus pugnax (batalion), A153 Gallinago galinago (kszyk), A154 Gallinago media (dubelt), A156 Limosa limosa (rycyk), A160 Numenius arquata (kulik), A162 Tringa totanus (krwawodziób), A193 Sterna hirundo (rybitwa rzeczna), A196 Chlidonias hybridus (rybitwa białowąsa), A197 Chlidonias niger (rybitwa czarna), A198 Chlidonias leucopterus (rybitwa białoskrzydła), A215 Bubo bubo (puchacz), A222 Asio flammeus (sowa błotna), A224 Caprimulgus europaeus (lelek), A234 Picus canus (dzięcioł zielonosiwy), A238 Dendrocopus medius (dzięcioł średni), A239 Dendrocopus leucotus (dzięcioł białogrzbiety), A272 Luscinia svecica (podróżniczek), A294 Acrocephalus paludicola (wodniczka), A320 Ficedula parva (muchotłówka mała), A409 Tetrao tetrix (cietrzew).

Wszelkie działania gospodarcze ujęte w *UPUL* mają na celu zachowanie lasów w możliwie jak najlepszym stanie, co sprzyja utrzymaniu gatunków ptaków związanych z lasami. W cięciach zupełnych i uprzątających pozostawiane powinny być kępy starych drzew. W trzebieżach na powierzchni nie wyznacza się do usunięcia drzew dziuplastych, pozostawiany jest również podszyt i podrosty. W uproszczonym planie urządzenia lasu nie określa się natomiast terminu wykonania zabiegu, pozostawiając tę kwestię wykonawcy *UPUL*. O ile nie jest możliwe wstrzymanie wszystkich cięć w okresie lęgowym, o tyle jest to wskazane w przypadku zlokalizowania na powierzchniach trzebieżowych zasiedlonych gniazd ptaków, które nie wymagają ochrony strefowej.

Podczas prac taksacyjnych, na terenie objętym opracowaniem *UPUL*, nie stwierdzono obecności żadnego z gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru, brak jest też informacji z innych źródeł o występowaniu wymienionych gatunków.

Obszar ptasi Ostoja Biebrzańska zajmuje powierzchnię 148 509,33 ha. W granicach obszaru znajduje się 347,59 ha gruntów objętych *UPUL*, co stanowi jedynie 0,23% ogólnej powierzchni tego obszaru.

Zasięg obszaru Ostoja Biebrzańska i Dolina Biebrzy w miejscu, gdzie położone są grunty objęte *UPUL* pokrywa się. Grunty leśne objęte *UPUL* w SOO Dolina Biebrzy znajdują się w następujących obrębach: Kulesze w oddziałach: 1, 3 a, 4 - 15 (234,33 ha); Zabiele w oddziałach: 1, 2a-f, 4 (54,17 ha); Dolistowo Nowe w oddziałach: 1, 2a,b,f (55,53 ha); Dolistowo Stare w oddziałach: 1a-h (3,56 ha).

Biorąc pod uwagę, że przedmioty ochrony obszaru są związane raczej z siedliskami wodnymi, bagiennymi, łąkowymi, a udział gruntów *UPUL* w obszarze jest mały, oddziaływanie zaprojektowanych zabiegów będzie tutaj znikome.

Na podstawie powyższych informacji stwierdzono brak negatywnego oddziaływania *UPUL* na Obszar Natura 2000 PLB 200006 Ostoja Biebrzańska.

4. 2. ODDZIAŁYWANIA *UPUL* NA INTEGRALNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

W myśl ustawy o ochronie przyrody integralność obszarów Natura 2000 należy rozumieć jako „spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000”.

Zapisy *UPUL* dotyczą niewielkiego fragmentu obszarów Natura 2000: PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, PLH 200008 Dolina Biebrzy, PLB 200003 Puszcza Knyszyńska i PLB 200006 Ostoja Biebrzańska. Realizacja zapisów *UPUL* nie wpłynie negatywnie na siedliska, rośliny i zwierzęta występujące na obszarach Natura 2000, nie zaburzy również spójności czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla których zaprojektowano te obszary.

Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania *UPUL* na integralność obszarów Natura 2000.

4. 3. ODDZIAŁYWANIE *UPUL* NA POZOSTAŁE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Oddziaływanie na obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego

Część gruntów objętych opracowaniem *UPUL*, o łącznej powierzchni 54,96 ha, leży w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego. Na terenie gminy Jaświły w obrębie Dolistowo Stare są to wydzielania: 1a, b, c; zaś w obrębie Dolistowo Nowe oddział 1. W wydzielaniach tych zaplanowano jedynie zabiegi pielęgnacyjne, zaś część gruntów przeznaczono pod naturalną sukcesję. W związku z tym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania *UPUL* na Biebrzański Park Narodowy.

Oddziaływanie na obszar Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej

Na obszarze Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej wprowadzone są następujące zakazy:

1) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;

4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub racjonalna gospodarka rolna, leśna, wodna lub rybacka;

6) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

7) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów;

9) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;

10) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;

11) organizowania rajdów motorowych i samochodowych.

Realizacja *UPUL* w żaden sposób nie naruszy powyższych zakazów.

Na gruntach objętych opracowaniem *UPUL* brak jest rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i pomników przyrody.

4. 4. ODDZIAŁYWANIE *UPUL* NA ŚRODOWISKO

4. 4. 1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczna rozpatrywana jest na trzech poziomach: genetycznym, gatunkowym i krajobrazowym. *UPUL* nie zawiera elementów, które mogą wpłynąć negatywnie na zmniejszenie puli genowej. Projektowane zabiegi dotyczą pozyskiwania drewna i cięć pielęgnacyjnych. Poprzez wprowadzenie gatunków drzew dostosowanych do możliwości i właściwości siedlisk leśnych oraz ochronę i zachowanie gatunków roślin i zwierząt wpływ na różnorodność gatunkową będzie pozytywny. Nie przewiduje się zmniejszenia różnorodności na poziomie krajobrazowym. Realizacja postanowień *UPUL* nie wiąże się ze zmniejszeniem liczby i powierzchni typów krajobrazów.

4. 4. 2. Oddziaływanie na ludzi

Prowadzenie wielofunkcyjnej gospodarki leśnej w oparciu o *UPUL* zapewnia pracę, a więc i dochody wielu grupom zawodowym. Zabezpiecza jednocześnie zapotrzebowanie na surowiec drzewny. Zachowanie trwałości lasów i ich udostępnianie umożliwia społeczeństwu rekreację, wypoczynek oraz edukację przyrodniczą, zapewnia też dodatkowe dochody zbieraczom runa leśnego. Wpływ *UPUL* na ludzi będzie pozytywny.

4. 4. 3. Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta

Podczas projektowania zabiegów gospodarczych w *UPUL* nie zaplanowano żadnych zabiegów wpływających znacząco na ochronę roślin, grzybów i zwierząt chronionych.

Niektóre z chronionych gatunków zwierząt i roślin runa leśnego takich jak: bóbr, kumak nizinny, widłak jałowcowaty, chrobotki i inne występują na terenie objętym opracowaniem na wielu stanowiskach i nie przeprowadzono ich szczegółowej inwentaryzacji ponieważ nie wchodzi to w zakres opracowania uproszczonych planów urządzenia lasu.

Zaplanowane zabiegi obejmą jedynie część ich stanowisk, a zwierzęta mają możliwość zmiany miejsca pobytu. Nie powinna zatem zaistnieć sytuacja, która spowodowałaby istotny ubytek w liczebności i kondycji ich populacji.

W przypadku gatunków ptaków potencjalnie występujących na terenie obszaru objętego opracowaniem dokonano oceny wpływu zabiegów gospodarczych *UPUL* odnosząc się do poszczególnych grup zamieszkujących określone typy krajobrazu.

Ptaki lęgowe krajobrazu leśnego (warunkiem gniazdowania jest obecność jakiegoś elementu krajobrazu leśnego, bądź obecność tego krajobrazu jako całości).

Wszelkie działania gospodarcze ujęte w *UPUL* mają na celu zachowanie lasów w możliwie jak najlepszym stanie, co sprzyja utrzymaniu gatunków ptaków związanych z lasami. W cięciach zupełnych i uprzątających pozostawiane powinny być kępy starych drzew. W trzebieżach na powierzchni nie wyznacza się do usunięcia drzew dziuplastych, pozostawiany jest również podszyt i podrosty. W uproszczonym planie urządzenia lasu nie określa się natomiast terminu wykonania zabiegu, pozostawiając tę kwestię wykonawcy *UPUL*. O ile nie jest możliwe wstrzymanie wszystkich cięć w okresie lęgowym, o tyle jest to wskazane w przypadku zlokalizowania na powierzchniach trzebieżowych zasiedlonych gniazd ptaków, które nie wymagają ochrony strefowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

Lęgowe gatunki ptaków wodno-błotnych

Na gruntach objętych *UPUL* brak jest obszarów o charakterze wodno-błotnym.

Lęgowe ptaki krajobrazu rolniczego

UPUL nie dotyczy wykonywania zabiegów gospodarczych na gruntach rolnych.

UPUL zawiera zapisy dotyczące zabiegów hodowlanych na małych powierzchniach tzw. pododdziałach. Planowane zabiegi nie naruszają struktury drzewostanów oraz nie powodują zmian, które w jakikolwiek sposób mogłyby uniemożliwić choćby czasową migrację zwierząt i ptaków.

Zawarte powyżej spostrzeżenia dotyczą tylko obszarów objętych opracowaniem *UPUL*.

4. 4. 4. Oddziaływanie na powietrze

Wykonanie prac wskazanych w *UPUL* nie będzie znacząco oddziaływać na powietrze. Prace zrębowe jak i pielęgnacyjne w różnym, na ogół niewielkim stopniu, w zależności od użytej technologii powodują uwalnianie spalin do atmosfery. Są to zabiegi wykonywane miejscowo, z użyciem niewielkiej liczby ciężkiego sprzętu, głównie przy pomocy pilarek, kos spalinowych, ciągników rolniczych lub leśnych. Operowanie tego typu sprzętem nie powinno wpłynąć negatywnie na stan powietrza. W szerszym ujęciu lasy są naturalnym filtrem, który osłania glebę i wodę gruntową przed szkodliwymi związkami.

4. 4. 5. Oddziaływanie na wodę

Działalność gospodarcza wykonywana na podstawie *UPUL* dotyczy zabiegów w drzewostanach i nie ma praktycznie żadnego wpływu na stan środowiska wodnego.

4. 4. 6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Prowadzenie gospodarki według zapisów *UPUL* będzie się wiązało z łagodnymi zmianami w strukturze wiekowo – gatunkowej drzewostanów i nie będzie miało negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi. Lekki sprzęt od zrywki pozyskanego drewna nie będzie czynnikiem erodującym pokrywę glebową drzewostanów. Wpływ *UPUL* na powierzchnię ziemi można określić jako neutralny.

4. 4. 7. Oddziaływanie na krajobraz

Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych nie wpływa negatywnie na krajobraz. Zaplanowane zręby z jednej strony przyczyniają się do ujednoczenia przyszłych drzewostanów – jednowiekowość, z drugiej otwierają przestrzeń w litych i zwartych kompleksach leśnych. Nie mogą być oceniane jednoznacznie w aspekcie przemian krajobrazu leśnego.

4. 4. 8. Oddziaływanie na klimat

Realizacja zadań zawartych w *UPUL* nie spowoduje zmian klimatu. Jedyne oddziaływanie może dotyczyć mikroklimatu lokalnego, jednak będzie to oddziaływanie krótkotrwałe i praktycznie niezauważalne.

4. 4. 9. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Postępowanie zgodnie z ustaleniami *UPUL* będzie prowadziło do wzrostu lub utrzymania stanu i wielkości zasobów drzewnych. Ponadto dodatnie oddziaływanie będzie dotyczyło zachowania zasobów leśnych produktów nie drzewnych.

4. 4. 10. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Na gruntach objętych *UPUL* brak jest obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków oraz nie są zlokalizowane żadne dobra kultury materialnej. Oddziaływanie *UPUL* na zabytki i dobra materialne będzie neutralne.

4. 4. 11. Zbiorcza ocena oddziaływania *UPUL* na środowisko

Przewidywane oddziaływanie poszczególnych zadań zaplanowanych w *UPUL* na elementy środowiska w granicach opracowania zestawiono poniżej:

Elementy środowiska	Odnowienia	Pielęgnacja drzewostanów	Rębnie częściowe i przebudowa stopniowa	Rębnie zupełne	Oddziaływania łączne planowanych czynności na środowisko
Różnorodność biologiczna	+3	+1	+1	-1	+3
Ludzie	+1	+1	+1	+1	+2
Zwierzęta	+1	0	0	-1	+2
Rośliny	+1	0	0	-1	+2
Woda	0	0	0	-1	0
Powietrze	0	0	0	0	0
Powierzchnia ziemi	+3	0	0	0	+3
Krajobraz	0	0	0	+1	+1
Klimat	0	0	0	0	0
Zasoby naturalne	0	0	0	0	0
Dobra materialne i zabytki	0	0	0	0	0
Łączna ocena oddziaływania <i>Planu</i> na środowisko	+2	+1	+1	-1	+2

Symbole przewidywanego znaczącego oddziaływania planowanych czynności gospodarczych na elementy środowiska oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania:

+ (plus) — wpływ dodatni, pozytywny,

0 (zero) - brak znaczącego wpływu,

- (minus) - wpływ znaczący, negatywny,

1. oddziaływanie krótkoterminowe,

2. oddziaływanie średnioterminowe,

3. oddziaływanie długoterminowe (np. -3. to symbol znaczącego oddziaływania długookresowego);

Łączna ocena nie wynika ze średniej arytmetycznej poszczególnych ocen, lecz stanowi indywidualne podsumowanie zagadnienia.

5. ROZWIĄZANIA I WNIOSKI DO UPUL

5. 1. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ UPUL NA ŚRODOWISKO. OGÓLNE WYTYCZNE I ZALECENIA PROWADZENIA RACJONALNEJ GOSPODARKI LEŚNEJ

Zgodnie z Ustawą OOS zapisy UPUL nie zawierają zaleceń, których realizacja może znacząco negatywnie wpływać na środowisko lub obiekty i obszary chronione.

Realizacja niektórych zapisów UPUL może ewentualnie powodować nieznacznie negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na wybrane elementy środowiska.

Poniżej zestawiono propozycje minimalizacji wystąpienia ewentualnych negatywnych oddziaływań oraz ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.

Obszar negatywnego wpływu	Potencjalne negatywne oddziaływanie	Działania ograniczające negatywne oddziaływanie
Stanowiska chronionych roślin leśnych i grzybów	Przypadkowe zniszczenie stanowiska w czasie prowadzenia prac leśnych. Zniszczenie siedliska podczas prowadzenia cięć rębnych.	Pozostawianie powierzchni w formie kęp podczas prowadzenia cięć rębnych. Ograniczenie cięć rębnych i pielęgnacyjnych do okresu zimowego.
Stanowiska gatunków ptaków leśnych	Płoszenie ptaków w sezonie lęgowym. Zanik siedlisk i miejsc lęgowych. Zmniejszanie się liczby starych drzew.	Pozostawianie odpowiedniej liczby starych drzew, szczególnie gatunków o miękkim drewnie. Monitorowanie drzewostanów przed wykonaniem cięć w okresie lęgowym pod kątem ewentualnego zasiedlenia przez gatunki z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej jak również przez inne gatunków rzadkie i zagrożone wyginięciem. W miarę możliwości prowadzenie prac leśnych poza okresem lęgowym ptaków lub odstąpienie od czynności w odniesieniu do drzew zasiedlonych przez ptaki.
Różnorodność biologiczna	Zmniejszenie różnorodności na poziomie genetycznym, gatunkowym i krajobrazowym.	Pozostawianie podczas cięć pielęgnacyjnych drzew charakteryzujących się nietypowym kształtem lub cechami wzrostowymi. Ochrona stanowisk i siedlisk gatunków chronionych.
Powierzchnia ziemi	Zniekształcenie pokrywy glebowej w przypadku prac leśnych z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu	W miarę możliwości prowadzenie prac w okresie zimowym, szczególnie na siedliskach wilgotnych i podmokłych.
Krajobraz	Zniekształcenie fizjonomii krajobrazu poprzez niewłaściwe kształtowanie środowiska leśnego.	Kształtowanie stref ekotonowych, granicy polno-leśnej, pasów drzewostanu nieużytkowanego rębnie na granicy lasu i terenu otwartego.
Zasoby naturalne	Zaplanowanie użytkowania naruszającego trwałość zasobów.	Określenie etatu użytkowania nieprzekraczającego użytkowania bieżącego przyrostu drzewostanów objętych UPUL .

Siedliska przyrodnicze	Nieodpowiednie prowadzenie użytkowania. Zbyt duża powierzchnia użytkowania. Nieodpowiedni skład gatunkowy upraw.	Sporządzenie planu cięć i zabiegów pielęgnacyjnych zgodnie z potrzebami hodowlanymi drzewostanów. Dostosowanie rodzaju i formy rębni do konkretnego drzewostanu. Dostosowanie składu gatunkowego upraw i gospodarczego typu drzewostanu do możliwości siedliska. Ochrona nieleśnych siedlisk przyrodniczych odbywa się poprzez brak ingerencji w obszary, na których te siedliska występują (bagna, mszary, torfowiska) oraz projektowanie stref ekotonowych w ich najbliższym otoczeniu.
-------------------------------	--	---

5. 2. PODSUMOWANIE

Przy następujących zastrzeżeniach, nie będzie ryzyka negatywnego oddziaływania planu na obszary Natura 2000:

1. W obszarach Natura 2000 pozyskiwanie drewna w cięciach rębnych powinno być przeprowadzone w okresie od 1 września do 31 grudnia. Zastrzeżenie to nie dotyczy zabiegów pielęgnacyjno-hodowlanych (czyszczeń i trzebieży). Zastrzeżenie to nie będzie obowiązywać, jeżeli wiarygodna inwentaryzacja ornitologiczna wykluczy występowanie w odległości 500 m od miejsca zabiegu gniazd dużych ptaków.
2. Podczas wykonywania cięć rębnych na obszarach Natura 2000 pozostawia się na gruncie część starych drzew w formie grup lub do naturalnej śmierci i rozpadu.
3. Podczas wykonywania zabiegów wynikających z planu nie mogą być usuwane drzewa dziuplaste oraz zasiedlone przez gatunki chronione.
4. Podczas wykonywania zabiegów wynikających z planu obowiązuje przestrzeganie przepisów o ochronie gatunkowej roślin, grzybów i zwierząt. Wykonujący zabiegi jest odpowiedzialny za rozpoznanie ewentualnego występowania gatunków chronionych wg rzeczywistego stanu na gruncie i nie może polegać w tym celu tylko na danych z opisu taksacyjnego.

Przy zastrzeżeniach wyżej wymienionych, nie ma przeszkód prawnych do przyjęcia planu, które wynikałyby z art. 55 ust 2 ustawy z 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Plan przy powyższych zastrzeżeniach nie będzie także wywierał znaczącego negatywnego oddziaływania na populacje gatunków chronionych. Plan nie stwarza ryzyka znaczącego negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną (w tym zwierzęta, rośliny, grzyby, siedliska przyrodnicze), życie i zdrowie ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne. Na większość z tych elementów środowiska plan może wywrzeć oddziaływanie pozytywne. Oddziaływanie planu na środowisko jest korzystniejsze od „wariantu zerowego” polegającego na nie ujęciu gospodarki i wykorzystywania lasów prywatnych w ramy planu.

Przy zastrzeżeniach wyżej wymienionych, można więc rekomendować przyjęcie planu w świetle art. 55 ust 1 z 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

5. 3. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTCH W UPUL

Procedura opracowywania uproszczonego planu urządzenia lasu jest procesem, podczas którego z wielu możliwych wariantów wybierane są rozwiązania optymalne, łączące w sobie zaspokajanie potrzeb społeczno - gospodarczych i ochronę przyrody. Wszelkie projektowane działania gospodarcze były rozpatrywane w wielu aspektach. Wybór sposobu postępowania ujętego w UPUL nastąpił po konsultacjach społecznych i wyłożeniu projektu UPUL w gminie. Możliwe rozwiązania alternatywne były rozpatrywane i weryfikowane na etapie projektowania w ramach UPUL . W związku z tym dla projektu UPUL , który został poddany analizie i ocenie w niniejszej *Prognozie* nie przewiduje się rozwiązań alternatywnych dotyczących rodzajów zabiegów hodowlano – gospodarczych .

Alternatywą może być jedynie podana wielkość użytkowania, która jest wartością maksymalną i można ją stosować w różnych wielkościach do wartości określonej w UPUL bez znaczącego wpływu na drzewostan i środowisko. Alternatywą w przypadku braku wykonania rębni są zabiegi trzebieżowe nie zmieniające struktury ekosystemów leśnych.

Uproszczony plan urządzenia lasu, po zatwierdzeniu przez właściwego starostę stanowi dokument, zawierający zarówno ustalenia obligatoryjne, których realizacja jest konieczna, jak też zadania fakultatywne dające określoną swobodę w sposobie ich realizacji.

5. 4. PROBLEMY NAPOTKANE PODCZAS SPORZĄDZANIA PROGNOZY

- Brak szczegółowej lokalizacji chronionych roślin i zwierząt oraz siedlisk,
- Brak oficjalnych i szczegółowych wytycznych odnośnie sposobów ochrony poszczególnych gatunków w formie programów ochrony zatwierdzanych przez Ministra Środowiska,
- Niepełna baza tzw. kart informacyjnych, mimo istnienia ustawowego obowiązku opisywania i rejestrowania w tzw. Publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie, co wynika z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie wzoru publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach, zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz.U.2007 nr 120 poz.827),
- Część danych jest niespójna i nie posiada pełnej bazy informacyjnej.

6. LITERATURA

- Instrukcja Urządzania Lasu, DGLP, Warszawa 2012
- Zasady hodowli lasu, DGLP, Warszawa 2012
- SDFy obszarów: PLH 200006 Ostoja Knyszyńska, PLH 200008 Dolina Biebrzy, PLB 200003 Puszcza Knyszyńska i PLB 200006 Ostoja Biebrzańska
- Plany Zadań Ochronnych dla obszarów: PLH 200006 Ostoja Knyszyńska i PLB 200003 Puszcza Knyszyńska
- Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2011-2014
- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku
- Program ochrony środowiska dla powiatu monieckiego na lata 2004 – 2011
- Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Knyszyn na lata 2010-2017
- Kruszewicz A., Ptaki Polski, MULTICO, Warszawa 2007
- Rutkowski P., Natura 2000 w leśnictwie, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2009
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny, Ministerstwo Środowiska
- Pawlaczyk P., Natura 2000 Niezbędnik Leśnika, Klub Przyrodników, Świebodzin 2008
- Natura 2000 w lasach Polski, Ministerstwo Środowiska, 2003